

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT

Maksim Kolossov

PREDIKATIIV EESTI JA SOOME KEELE ÕPPIJATE
KEELETEADMISTES

Bakalaureusetöö

Juhendaja Raili Pool

TARTU 2022

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Predikatiiv.....	6
1.1. Predikatiiv eesti keeles.....	6
1.1.1. Omadussõnaline predikatiiv.....	7
1.1.2. Nimisõnaline predikatiiv.....	7
1.1.3. Predikatiiv muus käändes ja vormis.....	8
Vahekokkuvõte.....	8
1.2. Predikatiiv soome keeles	9
1.2.1. Predikatiivi käänded soome keeles	10
Vahekokkuvõte.....	12
1.3. Eesti ja soome keele predikatiivi sarnasused ja erinevused.....	14
2. Keeltevaheline sarnasus.....	15
3. Uurimismeetod, -materjal ja valim	17
3.1. Predikatiivi sisaldavate lausete tõlkimine soome keelde	19
3.1.1. Eesti emakeelega informantide soome keele predikatiivi käände valiku põhjendused	19
3.1.2. Vene emakeelega informantide soome keele predikatiivi käände valiku põhjendused.....	29
3.1.3. Eesti ja vene keelest soome keelde tõlkimisel ilmnenu predikatiivikasutuse kokkuvõte	47
3.2. Predikatiivi sisaldavate lausete tõlkimine soome keelest eesti keelde	48
3.2.1. Soome keelest eesti keelde tõlkimisel ilmnenu predikatiivikasutuse kokkuvõte.....	59
Kokkuvõte.....	60
Predikatiivi viron ja suomen kielen opiskelijoiden kielitaidoissa. Tiivistelmä.....	62
Kasutatud allikad	64
Lisa. Testi laused kolmes keeles.....	66

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen käesoleva lõputöö ise kirjutanud ning toonud korrekselt välja teiste autorite panuse. Töö on kirjutatud lähtudes Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Sissejuhatus

Bakalaureusetöö käsitleb predikatiivi kasutust eesti ja soome keeles. Eesti ja soome keel on lähedased sugulaskeeled, aga neiski leidub palju erinevusi grammatikas. Raskeimaid grammatikateemasid soome keele õppijaile on tihti predikatiivi käände valik ja eesti emakeelega soome keele õppijad pole ka erandiks. Teatavasti kasutatakse soome keeles predikatiivi käändena palju rohkem partitiivi kui eesti keeles, mis tekitab raskusi õige käände valimisel soome keeles.

Eesti ja soome keele kontrastiivgrammatika uuringutes võrreldakse tavaliselt aspekti käänete kasutamist, derivatsiooni, sõnajärge ja sõnavara. Predikatiivi käänete erinevust miskipärast ei peeta nii oluliseks teemaks ega uurita palju, kuid ikkagi jääb see teemaks, kus eesti ja soome keele kõnelejad teevad märgatavalt vigu. Töö autor on ise soome keelt õppides sattunud palju kordi segadusse sellest, et ei saanud aru, miks peaks ühes predikatiiviga lauses kasutama nominatiivi, teises aga partitiivi. Siiski aga ei saa öelda, et predikatiivi kasutust poleks üldse kunagi eesti ja soome keele vahel võrreldud. Marianne Spoelman (2011) kirjutab oma töös, et partitiivi peetakse tihti problemaatiliseks nähtuseks soome keelt võõrkeelena õppijate jaoks. Oma töös kirjeldab Spoelman eesti keele mõju soome keeles valitavale predikatiivi käändele, kuid puhtalt kontrastiivset eesti ja soome keele predikatiivi käandeid kirjeldavat tööd pole veel jõutud kirjutada.

Siinses bakalaureusetöös kirjeldatakse ja võrreldakse eesti ja soome keele predikatiivi käandeid ja selgitatakse välja, millised teadmised on eesti ja soome keele õppijatel predikatiivist soome või eesti keeles ning millistes kohtades teevad vigu eesti keele predikatiivi juures soome keelt emakeelena kõnelevad inimesed ja millised soome keele predikatiivi reeglid osutuvad eesti emakeelega keeleõppijatele raskeks. Kuna töö autor räägib vene keelt emakeelena ja on õppinud soome keelt eesti keele baasil, siis vaadeldakse ka vene emakeelega soome keele õppijate keelekasutust ja selgitatakse välja, kas venekeelsed õppijad lähtuvad soome keele predikatiivi käände valikul eesti keelest või pigem mitte.

Töö eesmärk on teha selgeks kohad, kus predikatiivi kääne eesti ja soome keeles erineb, ja selgitada välja, kuidas eesti ja vene emakeelega soome keele õppijad kasutavad

soome keele predikatiivi käändeid ning soome emakeelega eesti keele õppijad eesti keele predikatiivi käändeid.

Lähtuvalt töö eesmärkidest on tarvis vastata järgmistele uurimisküsimustele:

1. Kuidas erineb eesti keele ja soome keele predikatiivi käänete kasutus?
2. Kas ja mil viisil avaldub õppijate emakeele (eesti, soome, vene) mõju öeldistäite käänete kasutamisele õpitavas keeles (eesti, soome)?
3. Kas vene emakeelega soome keele õppija toetub eesti keele reeglitele õige öeldistäite käände valimisel?

Töö koosneb teoreetilisest osast ja analüüsist. Teoreetilises osas kirjeldatakse predikatiivi käänete valikut eesti ja soome keeles ning tuuakse välja eesti ja soome keele predikatiivi käänete kasutamise sarnasused ja erinevused. Antakse lühike ülevaade ka keeltevahelisest sarnasusest ja kuidas keeleõppija võib teist keelt kasutades lähtuda oma emakeelest. Analüüsi osas vaadeldakse predikatiivi kasutust eesti ja soome keeles, kuvatakse õppijate valiku põhjendusi ja näidatakse, mis vigu on teinud soome keelt oskavad eesti/vene keelt emakeelena kõnelejad ja eesti keelt oskavad soome keelt emakeelena kõnelejad. Materjal on kogutud tõlkelausete abil. Analüüsimiseks kasutatakse introspektsiooni uurimismeetodit.

1. Predikatiiv

Öeldistäide ehk predikatiiv (sm *predikatiivi*) on lauseliige, mis on tavaliselt ühendatud alusega koopula (*olema*-verbi) abil. *Olema*-verb esineb aga ainult grammatilises funktsioonis. Predikatiiv kirjeldab alust ehk ütleb, mis või missugune subjekt on. (Erelt jt 2020: 427; Savolainen 2001)

Too mees on **õpetaja**.

Tuo mies on **opettaja**.

Selles lauses on predikatiivi rollis sõna *õpetaja/opettaja* (substantiiv). Öeldistäide *õpetaja* ütleb *olema*-teigusõna abil, kes on *too mees*. Predikatiivid võib jagada kaheks peamiseks rühmaks: nimisõnaline ja omadussõnaline öeldistäide. Nimisõnaline predikatiiv identifitseerib või klassifitseerib alust, omadussõnaline aga kirjeldab aluse omadust või seisust. Predikatiivi tüübist sõltub ka see, mis käännet oleks tarvis kasutada. (Erelt 2017: 281–286)

1.1. Predikatiiv eesti keeles

Eesti keeles on predikatiiv harilikult nominatiivis, sellist predikatiivi kutsutakse täisöeldistäiteks (näited 1–2) ehk totaalpredikatiiviks. Omadussõnaline predikatiiv on eesti keeles peaaegu alati nominatiivis. Nimisõnaline predikatiiv võib ka olla konkreetsetel tingimustel partitiivis, sellist predikatiivi nimetatakse osaöeldistäiteks (näide 3) ehk partsiaalpredikatiiviks. (Erelt jt 2020: 427)

(1) Tallinn on **Eesti pealinn**.

(2) Ilm on **ilus**.

(3) Tampere ja Turu on **Soome parimaid ülikoolilinnu**.

Predikatiiv võib ka esineda erandlikel juhtudel muudes käänetes, nt genitiivis (näide 4) ja elatiivis (näide 5). (Erelt 2017: 281–283)

(4) See kott ei ole **sinu**. (*oma* võib isiklike asesõnadega kasutusel olla välja jäetud)

(5) Tool on **puust**.

1.1.1. Omadussõnaline predikatiiv

Omadussõnalise predikatiivi tuumsõna täidab alati iseloomustavat funktsiooni, vastab üldjuhul küsimusele *milline?*, omadussõnaline predikatiiv võib peale omadussõna olla ka nt kesksõna (*väsinud, hooliv*), järgarvsõna (*teine*), omadussõnaline asesõna (*selline*), mingit parameetrit väljendav nimisõna (*tõugu, liiki, sugu* jt), nimisõna komitatiivis või abessiivis (*punaste juustega*) või materjali väljendav nimisõna elatiivis (*puust*) jms. (Erelt 2017: 281; Erelt jt 1993: 56)

Omadussõnaline predikatiiv esineb peaaegu alati nominatiivis (ka tegijata lausetes, nt *On tore sind näha*) (näited 6–11) (Erelt 2017: 282; Erelt jt 1993: 56).

- (6) Koer on **suur**.
- (7) Käärid on **teravad**.
- (8) Kassid on **toredad**.
- (9) Tee on **kuum**.
- (10) Reisimine on **huvitav**.
- (11) Rahvas oli **sõbralik**.

Omadussõnaline predikatiiv võib teatud tingimustel esineda partitiivis. See on võimalik, kui see sisaldab parameetrit väljendavat nimisõna (*tõugu, liiki, sugu, sorti, klassi, tüüpi, laadi* jms (näide 12) või asesõna *miski* (näide 13) (Erelt 2017: 286).

- (12) Nad on **suurt sugu**.
- (13) See on **midagi muud**.

Vrd **nad on sugu*, mis omakorda semantiliselt ei tähenda midagi.

1.1.2. Nimisõnaline predikatiiv

Nimisõnaline predikatiiv on üldjuhul nominatiivis ehk esineb totaalpredikatiivina nii ainsuses (näited 14, 15) kui ka mitmuses (näide 16). Totaalpredikatiiv ühildub tavaliselt alusega arvus (aga ei ühildu nt teietamise korral, nt *Te olete arst*). (Erelt 2017: 287)

- (14) Koer on **koduloom**.
- (15) Mees on **õpetaja**.
- (16) Need naised on **müüjad**.

Peale nimisõna võivad nimisõnalise predikatiivi rollis esineda asesõnad (*Kes see poiss seal on?*) ja kvantorifraasid (*Peatus on viis minutit.*). (Erelt jt 1993: 57)

Nimisõnaline predikatiiv võib olla partitiivis ehk esineda partsiaalpredikatiivina. Selline predikatiiv märgib mingit osa tervikust ehk peale öeldistäitega kirjeldatava on olemas veel midagi, mis kirjeldaks alust (näited 17, 19), kuid sama konstruktsiooniga totaalpredikatiiv kirjeldaks alust täielikult (näited 18, 20). (Erelt 2017: 286–287)

(17) Hiiumaa on **Eesti suurimaid saari**.

(18) Hiiumaa on **suur saar**.

(19) Marek ja Mikko on minu **parimaid sõpru**.

(20) Marek ja Mikko on minu **parimad sõbrad**.

Näites 19 ei ole välistatud, et rääkijal on veelgi parimaid sõpru peale Mareki ja Mikko, kuid näites 20 on rääkija parimate sõprade arv piiratud, neid on kaks: Marek ja Mikko.

1.1.3. Predikatiiv muus käändes ja vormis

Predikatiiv saab olla eesti keeles ka nt kohakäändes (*mures, plastist, hirmul*), inessiivi ja adessiivi abil võime öelda, mis seisundis on alus, elatiivi abil, mis materjalist on alus tehtud (näide 21). (Erelt 2017: 282–283)

(21) Laud on **puust**.

Harva võib kohata predikatiivi ka genitiivis, mis esineb üksnes *vat*-tarindi koosseisus (*Ma uskusin su natuke targema olevat* (Erelt jt 1993: 55)) või isikuliste asesõnadega, ilma et kasutataks omamist märkivat abisõna *oma* (näide 22), predikatiivi rollis võib ka esineda käändumatu sõna, sh adverb, nt *Ta oli purjus*. (Erelt 2017: 281–283)

(22) See vihik on **minu** (*oma*).

Vahekokkuvõte

Üldjuhul kasutatakse eesti keeles predikatiivi nominatiivis, kusjuures omadussõnaline predikatiiv on alati nominatiivis, kui välja arvata liigisõna ja *miski*-sõnaga juhtumid. Nimisõnaline predikatiiv on samuti harilikult kasutusel nominatiivis,

kuid võib olla ka partitiivis, kui soovime rõhutada, et predikatiiv ei kirjelda alust täielikult, vaid osaliselt.

Harva võib predikatiiv olla ka muus käändes (nt elatiivis) või selleks võib olla üldse teine sõnaliik (nt adverb).

Tabel 1. **Predikatiivi kääne eesti keeles**

Tingimus (Öeldistäide on...)	Nominatiiv	Partitiiv	Muu kääne
Adjektiiv (v.a <i>miski</i> ja liigisõna)	+		
Adjektiiv koos liigisõnaga (nagu <i>liiki, tõugu, sorti, laadi jms</i>)		+	
<i>Miski</i> -pronoomeniga		+	
Substantiiv ainsuses	+		
Substantiiv mitmuses	+		
Osaline aluse kirjeldamine		+	
Materjal, millest alus on tehtud			Elatiiv
Omamise funktsioonis			Genitiiv

1.2. Predikatiiv soome keeles

Predikatiivi käände valimisel soome keeles on tähtis aru saada, millist liiki sõna on predikatiivi rollis. Käände valikut mõjutab tihti subjekti (ja mõnikord predikatiivi, nt *tämä on kahvia*) abstraktsus, jagatavus, arv (ainsus/mitmus) ja lause struktuur. (VISK 2004: §946)

Soome keele grammatika järgi on predikatiiv kas nominatiivis (sm *nominatiivipredikatiivi*, näide 23) või partitiivis (sm *partitiivipredikatiivi*, näide 24), kusjuures partitiivis võib olla nii nimisõnaline (sm *substantiivipredikatiivi*, näide 25) kui ka omadussõnaline predikatiiv (sm *adjektiivipredikatiivi*, näide 24). Kuna eesti keeles on omadussõnaline predikatiiv peaaegu alati nominatiivis, võib õige käände valimine soome keeles tekitada raskusi eesti emakeelega inimesele. Omamist märkiv predikatiiv on genitiivis (sm *genitiivipredikatiivi*, näide 26). (VISK 2004: §944; Savolainen 2001: 3.5.1)

(23) Tallinna on **Viron** pääkaupunki. 'Tallinn on **Eesti** pealinn'

(24) Kahvi on **kuumaa**. 'Kohv on **kuum**'

(25) Tämä on **teetä**. 'See on **tee**'

(26) Tämä vihko on **minun**. 'See vihik on **minu** (oma)'

1.2.1. Predikatiivi käänded soome keeles

Soome keeles ei ole mõtet kirjeldada eraldi nimisõnalist ja omadussõnalist predikatiivi, sest reeglid on mõlema suhtes väikeste eranditega üsna samad. Predikatiiv ühildub subjektiga arvus, kuid predikatiivi kääne (kas nominatiiv või partitiiv) sõltub subjekti jagatavusest (sm *jaollisuus*). (Savolainen 2001: 3.5.1)

Predikatiivi käände valikul tuleb arvestada mitut tegurit. Üldjuhul kasutatakse nominatiivi siis, kui predikatiiviga kirjeldatav alus on konkreetne, tervik ja jagamatu sõna (näited 27, 28). Näidetes räägitakse konkreetsest koerast, neid on võimalik loendada, seega on valitud nominatiiv. Totaalpredikatiiv ühildub soome keeles tavaliselt alati subjektiga arvus (v.a teietamise korral *Te olette lääkäri*). (Savolainen 2001: 3.5.1; White 1993: 258)

(27) Se on **koira**. 'See on **koer**'

(28) Koira on **suuri**. 'Koer on **suur**'

Kui alus ei ole konkreetne sõna, vaid jagamatu (sm *jaoton*) nt ainesõna (sm *ainesana*, ainesõna on sõna, mida on võimatu loendada, nt vedelikud, pudisevad asjad, näited 29–30, abstraktne mõiste (sm *abstraktisana*, sh *minen*-teonimed, näide 31), kollektiivsõna (sm *kollektiivisana*, näide 32), siis kasutatakse soome keeles partsiaalpredikatiivi. (Savolainen 2001: 3.5.1; White 1993: 259–260)

(29) Tämä on **teetä**. 'See on **tee**'

(30) Tee on **kuumaa**. '*Tee on kuum*'

(31) Matkustaminen on **kiinnostavaa**. '*Reisimine on huvitav*'

(32) Väki oli **ystävällistä**. '*Rahvas oli sõbralik*'

Soome keeles on võimalik partsiaalpredikatiivi abil kirjeldada ka, mis materjalist on mingi asi tehtud (näide 33). (White 1993: 260)

(33) Pöytä on **puuta**. '*Laud on puust*'

Ainsuse partitiivi pruugitakse analoogselt eesti keelele klassifitseerimissõnadega (näide 34) ja asesõnaga *jokin* '*miski*' (näide 35).

(34) He ovat **suurta sukua**. '*Nad on suurt sugu*'

(35) Se on **jotain muuta**. '*See on midagi muud*'

Mitmuses on enamasti kasutusel partsiaalpredikatiiv (näide 36), mis kirjeldab ainult osa alusest (alus ei ole konkreetne arv, ebatäpne), vastasel juhul kirjeldaks predikatiiv alust täielikult, mis väidaks, et maailmas ei saa olla asju teistmoodi. Bakalaureusetöö autori keeleõppekogemuse järgi mainitakse soome keele tundides tihti reeglit: „Jos alussa on t-monikko, niin lopussa on monikon partitiivi. 'Kui algul on t-mitmus, on lõpus mitmuse partitiiv'.“

(36) Kissat ovat **ihania**. '*Kassid on toredad*'

Mitmuses on võimalik kasutada totaalpredikatiivi ainult siis, kui alus on mitmuslik sõna (ehk *plurale tantum*, seda ei saa ainsuses kasutada, nt *sakset 'käärid'*, näide 37) või kui predikatiiv kirjeldab konkreetselt teatud või ainsat rühma (näide 38). (White 1993: 259)

(37) Sakset ovat **terävät**. '*Käärid on teravad*'

(38) Nämä naiset ovat **myyjät**. '*Need naised on müüjad*'

Seega totaal- ja partsiaalpredikatiiv mitmuses võib muuta lause semantikat (näited 39–42). Lauses 39 kirjeldatakse Hiiumaa saart, kuna Hiiumaa on konkreetne geograafiline objekt, seda kirjeldav predikatiiv on nominatiivis, seevastu lauses 40 tahetakse peale selle, et saar on suur, vestluskaaslasele öelda, et Eestis on palju suuri saari ja Hiiumaa kuulub nende hulka. (VISK 2004: §951)

(39) Hiidenmaa on **iso saari**. '*Hiiumaa on suur saar*'

(40) Hiidenmaa on **Viron isompia saaria**. '*Hiiumaa on Eesti suurimaid saari*'

(41) Marek ja Mikko ovat **parhaat kaverini**. *'Marek ja Mikko on minu parimad sõbrad'*

(42) Marek ja Mikko ovat **parhaita kavereitani**. *'Marek ja Mikko on minu parimaid sõpru'*

Substantiivse tegijata lausetes võib soome keeles olla predikatiiv nii nominatiivis kui ka partitiivis. Õige käände valik sõltub sõnast, näiteks tuletatud adjektiividega kasutatakse peaaegu alati partitiivi (*varo-maton-ta*, näide 43). Mõnede adjektiividega on kasutusel alati nominatiiv (*hyvä 'hea', paha 'paha, halb', sama 'sama', kylmä 'külm', kuuma 'kuum'*, näide 44). On ka selliseid adjektiive, mida võib kasutada nii partitiivis kui nominatiivis, nt *on ihana/ on ihanaa 'on tore', on ikävä/ on ikävää 'kurb, igav', on kiva/ on kivaa 'on lahe', on mukava/ on mukavaa 'meeldiv, mugav', on paras/ on parasta 'on parim' jmt* (näide 45). (VISK 2004: §954)

(43) On **varomatonta** sanoa sellaisia asioita. *'On ettevaatamatu öelda selliseid asju'*

(44) On **hyvä** joutua ajoissa perille. *'On hea jõuda õigeaegselt kohale'*

(45) On **ihana/ihanaa** nähdä sinut. *'On tore sind näha'*

Predikatiiv võib olla ka genitiivis, kui see väljendab kellegi/millegi kuuluvust kellelegi/millelegi (näide 46). (VISK: §958)

(46) Kirja on **Liisan**. *'Raamat on Liisa oma'*

Vahekokkuvõte

Selleks et valida õige predikatiivi kääne soome keeles, tuleb silmas pidada, et käände valik sõltub subjekti ja vahel predikatiivi abstraktsusest, terviklikkusest ja arvust. Nii omadussõna kui ka nimisõna võib olla nominatiivis ja partitiivis, omamist märkiv predikatiiv on aga genitiivis

Kui tegemist on abstraktse, kollektiiv-, liigi- või ainesõnaga, siis on predikatiiv kindlasti partitiivis. Partitiivis on ka materjali kirjeldavad sõnad ja üldjuhul ka mitmuslikku alust kirjeldavad predikatiivid. Nominatiivis on predikatiiv siis, kui see väljendab tervikut, mida on võimalik loetleda. Mitmuses on nominatiiv kasutusel mitmuslike sõnade ja täpse terviku kirjeldamisel.

Substantiivse tegijata lausetes sõltub predikatiivi käände valik sõnast, mõnede sõnadega kasutatakse alati partitiivi (*on mielenkiintoista*), teistega alati nominatiivi (*on kylmä*), kolmandatega võib kasutada mõlemat (*on kiva/ on kivaa*).

Tabel 2. Predikatiivi kääne soome keeles

Tingimus (Öeldistäide on...)	Nominatiiv	Partitiiv	Muu kääne
Täpne ja konkreetne, kirjeldab tervikut	+		
Ainesõna/ kirjeldab ainesõna		+	
Materjali väljendav sõna		+	
Kuulub abstraktse mõiste juurde		+	
Kuulub kollektiivsõna juurde		+	
Klassifitseeriv sõna (nt <i>sukua, laatua</i>)		+	
Esineb substantiivse tegijata lauses	+ <i>Üksikute sõnadega</i>	+ <i>Üldjuhul</i>	
Mitmus	+ <i>Predikatiiv väljendab tervikut</i>	+ <i>Üldjuhul</i>	
Omamise funktsioonis			Genitiiv

1.3. Eesti ja soome keele predikatiivi sarnasused ja erinevused

Eesti keeles võib nominatiivi pidada peamiseks predikatiivikäändeks. Omadussõnaline predikatiiv on eesti keeles alati nominatiivis, nimisõnaline on ka valdavalt nominatiivis. Seevastu soome keeles võib nii omadussõnaline kui nimisõnaline predikatiiv olla nominatiivis ja partitiivis, kusjuures partitiivi kasutamine predikatiivi käändena on soome keeles eesti keelega võrreldes laiem ja mitmekesisem.

Mõlemas keeles kasutatakse nominatiivi siis, kui räägitakse mingist terviklikust konkreetsest nähtusest. Üldjuhul langeb soome ja eesti keeles totaalpredikatiivi kasutus ainsuses kokku. Kui on aga tegemist abstraktsete sõnade, ainesõnade, kollektiivsõnade või materjali väljendavate sõnadega, kasutatakse soome keeles partitiivi (eesti keeles on selle asemel nominatiiv või elatiiv). Klassifitseerivat sõna (nt *sugu – sukua, sorti – laatua*) sisaldavat predikatiivi kasutatakse mõlemas keeles partitiivis.

Mitmuses on soome keeles partitiiv levinum, kuna predikatiiv kirjeldab ainult osa alusest, selline kasutus on soome keeles tüüpiline, nominatiivi kasutatakse vaid siis, kui räägitakse mingist konkreetsest tervikust, mis on loendatav ja nähtav. Eesti keeles on nominatiivil suur roll ka mitmuses.

Mõnikord võib totaal- ja partsiaalpredikatiivi valik mõjutada lause semantikat. Totaalpredikatiiviga lausetes kirjeldaks mõlemas keeles predikatiiv alust täielikult, partsiaalpredikatiiviga lausetes kirjeldaks predikatiiv alust osaliselt.

Kuna eesti ja soome keele predikatiivi vahel esineb kohti, kus käände valik on erinev, on tõenäoline, et sugulaskeelt õppiv eesti või soome emakeelega inimene võib teha vigu just neis kohtades, kus predikatiivi käände valiku põhimõtte eesti ja soome keeles erineb.

2. Keeltevaheline sarnasus

Eesti ja soome keel kuuluvad mõlemad soome-ugri keelkonna läänemeresoome keelte hulka, mis tähendab seda, et neist keeltest võib leida palju sarnaseid sõnu, struktuure, grammatilisi tunnuseid ja lõppe. Paljud sarnase kirjapildiga sõnad ja grammatilised vormid/reeglid (nt tunnused, lõpud, rektsioonid) võivad omada sama või sarnast tähendust ja neid võidakse mõlemas keeles kasutada samamoodi (vrd *Söön õuna* ja *Syön omenaa*, mõlemas keeles on objekt partitiivis). Mõnda grammatilist nähtust võidakse aga keeltes kasutada erinevalt, nt rektsiooni puhul võivad erineda käändevormid (vrd ek *Tutvusin sinuga* (komitatiiv) ja sm *Tutustuin sinuun* (illatiiv)). Ka sama või sarnase kirjapildiga sõnad võivad omada erinevat tähendust, nt sõna *hallitus* tähendab soome keeles *valitsust*.

Iga keeleõppija kipub sihtkeele õppimisel lähtuma oma emakeelest, mis on ka loogiline. Emakeelele toetumine (eriti siis kui lähtekeel on emakeele sugulaskeel) võib kergendada sihtkeele õppimist. Tihti tuleb selline viis kasuks, sest sihtkeel käitub nagu lähtekeel. Sellist lähtekeelele toetumist kutsutakse ka positiivseks keeleülekandeks. Sihtkeele õpet võib hõlbustada ka varem õpitud keele oskus. (Ringbom 2007: 188–189)

Raskeks aga läheb siis, kui sihtkeeles kasutatakse lähtekeelest erinevat malli. Keeleõppija hakkab oletama, et mingis tundmatus konstruktsioonis võiks sihtkeeles olla sama reegel nagu lähtekeeles, aga tegelikult nii ei ole. Sel juhul tekib õppijal mingi reegli teadmatus tõttu vigu, mis on keeleõppe juures loomulik nähtus. Sellist protsessi nimetatakse interferentsiks ehk negatiivseks keeleülekandeks. (Ringbom 2007: 188)

Tavaliselt eristatakse kolme erinevat sarnasussuhet: sarnasus (kas täielik või sarnane nähtus, mall või üksus mõlemas keeles), kontrastsus (keeltes on erinevad mallid/reeglid, millest õppija saab aru, on võimalik leida ka sarnasust) ja nullsuhe (õppija ei taju keeltevahelist sarnasust, ent need võivad eksisteerida; õppijal tuleb mall/reegel pähe õppida). (Ringbom 2007: 186–187)

Kuna eesti ja soome keel on sugulaskeeled, võib nende vahel ülalesitatud materjalist leida sarnasussuhet, nt lausete *Kass on sõbralik* ja *Kissa on ystävällinen* vahel, kus mõlemas keeles on predikatiiv nominatiivis. Sellist sarnasust nimetatakse ka tegelikuks sarnasuseks, sest mõlemas keeles kasutatakse ühte ja sama vormi/malli

(Kaivapalu 2010: 164). Selle põhjal võiks õppija ka oletada, et eestikeelne lause *Piim on valge* võiks soome keeles olla **Maito on valkoinen*, mis osutub vääraks ja mida võib nimetada negatiivseks keeleülekandeks, kuna õppija on lähtunud lähtekeele reeglist, kuid sihtkeel käitub teistmoodi. Sellist sarnasust kutsutakse ka oletatavaks sarnasuseks, kuna õppija on oletanud, et soome keeles võiks olla nagu eesti keeles, ent soome keeles kasutatakse selle asemel muud vormi (Kaivapalu 2010: 164).

Kolmandaks sarnasuse tüübiks on tunnetatud sarnasus. Tunnetatud sarnasuse puhul ei ole nii silmapaistvat sarnasust kui tegeliku sarnasuse puhul, kuid see paljastab keeleõppija arusaama, kuidas keel võiks käituda ühes või teises olukorras, mis aitab õpilasel valida õiget vormi, reeglit teadmata. (Kaivapalu 2010: 164)

Seega on tähtis teada saada, kas eesti/soome keele õppija kasutab predikatiivi sisaldavaid lauseid tõlkides oletatud sarnasust või mitte. Kui oletatud sarnasuse tõttu tehtud vigade arv on väike, kas õppijad suudavad selgitada, miks sihtkeel käitub teistmoodi või mitte.

3. Uurimismeetod, -materjal ja valim

Selgitamaks välja, mille põhjal eesti ja soome keele õppijad valivad predikatiivi kääned, on kasutatud introspektsiooni meetodit. Introspektsioon on kvalitatiivne uurimismeetod, mille käigus teeb informant talle antud ülesannet ja samal ajal sõnastab oma mõtteid ja analüüsib oma vastust (Kikerpill 2012: 89). Käesoleva uurimuse jaoks verbaliseerisid informandid enda mõtteid eesti ja soome predikatiivi kasutuse kohta.

Introspektsiooni korral uuritakse tavaliselt kuni kümmet informanti (Banerjee 2004: 8). Selle töö raames sai küsitatud 30 informanti, kellest 10 on eesti emakeelega, 10 vene emakeelega ja 10 soome emakeelega, kellel on sihtkeele (eesti ja soome) keeleoskustase A2.2–B1, kusjuures vene emakeelega informandid oskavad eesti keelt heal tasemel (B2+). Valimi moodustamisel on lähtunud tasemest A2.2–B1, sest selle tasemeni jõudmiseks peaksid juba predikatiivi käänded olema varasemalt käsitletud.

Uuringu läbiviimiseks on koostatud test (kolm testi versiooni, kus samasugused laused olid kolmes erinevas keeles: eesti, vene ja soome keeles). Andmete kogumine toimus Zoom Meeting platvormi kaudu. Iga informandiga toimus umbes 30-minutine personaalne intervjuu, mille käigus pidi informant tõlkima lauseid emakeelest sihtkeelde (eesti keelest soome keelde, vene keelest soome keelde ja soome keelest eesti keelde). Intervjuude käigus sisestati intervjuueritavate vastused koos põhjendustega GoogleDocsi vormi. Vastuste litereerimiseks ja parema ülevaate saamiseks intervjuud salvestati. Informandid andsid loa intervjuude salvestamiseks ja vastuste kasutamiseks. Kokku oli testis tõlkimiseks antud 17 lauset (vt Lisa), millest 13 sisaldasid predikatiivi ja ülejäänud 4 täitsid informanti segavat funktsiooni (nn täitelause), et ei mõeldaks ainult predikatiivi käände peale. Kõigis lausetes kasutati erinevaid predikatiivi vormide kasutusjuhtumeid. Kõik laused on koostanud selle töö autor.

Uuringu ajal koguti ka intervjueeritava taustandmed: nimi, vanus, sugu, kui kaua on informant soome/eesti keelt õppinud, kuidas on informant soome/eesti keelt õppinud, mis keeli oskab ning kas ja millistes olukordades kasutab ta soome või eesti keelt. Pärast

taustandmete kogumist hakkas informant tõlkima lauseid. Peale iga lause tõlkimist pidi informant põhjendama, mille põhjal oli ta valinud just sellise predikatiivi vormi.

Intervjuu käigus tuli autoril informante mõnikord sõnade tõlkimise või mõne vormi moodustamisega aidata, sest mõned sõnad ja reeglid olid mõnel informandil ununenud või olid tema jaoks tundmatud, sõnade tõlkimine ei mõjutanud intervjuu tulemusi. Intervjuu lõpus kommenteeris autor intervjuueeritava soovil tema antud vastuseid ning vajadusel selgitas, miks soome/eesti keeles peaks predikatiivil olema vorm, mis erines intervjuueeritava pakutud vormist.

Enne intervjuude läbiviimist oli tehtud ka prooviintervjuu, milles osales varem Eestis elanud vene emakeelega soome keele õpetaja, kes tõlkis lauseid vene keelest soome keelde ning pidi põhjendama valitud predikatiivi käändevormi valikut. Prooviintervjuu lõpus ütles intervjuueeritav, et intervjuu sobib uuringu raamidesse ega vaja muudatusi.

Analüüsisosas kuvatakse vaid predikatiivi käände valikul tekkinud vigu (täitelauseid töös ei analüüsita), muid vigu (nt *olla*-verbi vormid: **koirat on pro koirat ovat*) arvesse ei võeta. Laused on esitatud samas järjekorras, nagu olid esitatud ka intervjuu ajal (v.a täitelaused), kõigis kolmes variandis on sama lausete järjekord ehk lausete numeratsioon on sama. Informantide antud tõlked tuuakse välja nii: alla joonitud on õige variant, mida soovis saada ka töö autor; alla joonimata on ka õige, kuid autor seda varianti silmas ei pidanud; tärniga (*) tähistatud vastus sisaldab viga predikatiivi käände valimisel. Kõik predikatiivid on esitatud paksus kirjas ning sulgudesse on kirjutatud tõlget andnud informantide arv. Intervjuude litereerimisel kasutatakse lühendeid:

1. MK – töö autor, intervjuude läbiviija
2. INF-ET – eesti emakeelega informant
3. INF-ER – eesti keelt oskav vene emakeelega informant
4. INF-FI – soome emakeelega informant

Küsitlemise lõpus palus intervjuueerija informantidel teha väikse kokkuvõtte, mille põhjal valivad nad predikatiivi käänat sihtkeeles, kokkuvõtte tehti pärast lausete tõlkimist. Intervjuude litereerimisel kasutatakse ka mõningaid tähiseid: paus (.), öeldu väljajätt (...), töö autori kommentaarid ja täiendused [klambrites]. Kui intervjuu on toimunud vene või soome keeles, siis kuvatakse tekst originaalkeeles eestikeelse tõlke all.

3.1. Predikatiivi sisaldavate lausete tõlkimine soome keelde

Nii eesti kui vene emakeelega informantide ülesandeks oli tõlkida laused eesti/vene keelest soome keelde. Lausete tõlkimise eesmärgiks oli selgitada välja, kuidas eesti keele oskaja suudab valida soome keeles õiget predikatiivi käänat, eriti seal, kus see võib eesti keelest erineda.

Kuna vene emakeelega eesti keelt oskav inimene võib eesti ja soome keele sugulust arvesse võttes tõlkida lauseid soome keelde, põhjendades käände valikut eesti keelele omaste reeglite kaudu, analüüsitakse eesti emakeelega ja vene emakeelega informantide poolt antud andmeid eraldi.

3.1.1. Eesti emakeelega informantide soome keele predikatiivi käände valiku põhjendused

Intervjuu käigus oli esitatud informantidele tõlkimiseks 17 lauset, millest 13 sisaldasid predikatiivi. Analüüsisosas kuvatakse informantide poolt antud tõlked koos põhjendustega. Informandid on õppinud soome keelt kas ülikoolis või käisid eraõpetajate juures õppimas (õpingute kestvus: 1–3 aastat). Eesti emakeelega informandid on tähistatud lühendiga INF-ET(number). Eesti emakeelega informantide küsitlemine toimus eesti keeles.

1) See on piim.

Tämä on maitoa. (1)

*Se/tämä on maito. (9)

Partitiivi valikut põhjendab INF-ET4 järgmiselt:

(47) INF-ET4: *Tämä on maitoa.*

MK: Ahah, valisid partitiivi, miks *maitoa*?

INF-ET4: Sest see on hulgasõna. (.) Kogu maailma piima pole võimalik määratleda, me näeme ju ainult mingit osa kogu maailma piimast, seepärast sobib siia paremini partitiiv.

Ka INF-ET3 ja INF-ET6 mainisid, et nad ei imestaks, kui selles lauses peaks olema partitiiv, kuid siiski kaldusid nominatiivi poole:

(48) MK: Et sa ei mäleta mingit sellist reeglit, mis ütleks, et soome keeles peaks olema mingi muu kääne?

INF-ET3: Raudselt raudselt, see on nüüd see partitiivikoht. Ja ma ei imestaks (.) siis maitoa, vä? Aga see partitiiv on kõige raskem, nii et ma isegi ei...

MK: Et on võimalik, et oleks *tämä on maitoa*, kuid sina ütleksid *tämä on maito*?

INF-ET3: No ilmselt jah, aga ma ausalt ei tea.

INF-ET1 mainis, et ütleb nii, nagu ta teab, palju ei mõtle, mis vormis peaks olema.

INF-ET2, INF-ET3, INF-ET5, INF-ET6, INF-ET7, INF-ET8, INF-ET9 ja INF-ET10 ütlesid, et eesti keeles on ka nimetav ja soome keeles peaks olema samamoodi (subjekti ja predikatiivi ühildumine), mõni mainis, et partitiiv ei kõlaks selles lauses õigesti:

(49) INF-ET7: Sest see on „mis?“ piim [nominatiivis], partitiiv ei kõla selles lauses kuidagi õige.

2) Ujumine on lahe harrastus.

Uiminen on kiva harrastus. (10)

Kõik informandid valisid soome keelde tõlkides õige vormi. INF-ET2, INF-ET3, INF-ET5, INF-ET6, INF-ET7, INF-ET8, INF-ET9 ja INF-ET10 tegid oma valiku eesti keele järgi: kuna eesti keeles on nominatiiv, siis soome keeles peaks olema ka nii. Muu kääne nende arust ei sobinud. INF-ET6 lähtus sellest, et *harrastus* vastab küsimusele *missugune?* ja seepärast peaks olema nominatiiv. INF-ET1 oma valikut põhjendada ei osanud, mainis vaid, et nominatiiv tundub õige.

(50) INF-ET1: Kas on siis *uinti on kiva harrastus*.

MK: Miks *kiva harrastus*?

INF-ET1: Et siis nii on. Mulle tundub nii.

MK: Lihtsalt tundub nii, selgitada kuidagi ei oska.

INF-ET1: Ei.

INF-ET2 meelest peaks lauses olema nominatiiv, sest tegu on tegevusega, mida võib-olla kõik harrastavad. INF-ET4 oskas isegi nimetada, mis lauseliikmega on tegemist, seega mainis, et predikatiiv on tihtipeale partitiivis, kuid siin ei tekkinud tal tunnet seda kasutada.

3) Leena ja Niina on minu parimaid sõpru.

Leena ja Niina ovat (minun/mun) parhaita ystäviä(ni)/kavereita(ni). (9)

*Leena ja Niina ovat minun **parhaat kaverit.** (1)

Suurem osa vastajaid eelistas ka soome keeles partitiivi kasutamist. INF-ET3, INF-ET4, INF-ET6, INF-ET7, INF-ET8 ja INF-ET10 arvasid, et sellises lauses võiks

soome keeles kehtida sama loogika nagu eesti keeles ehk nad lähtusid eesti keelest. Informandid mainisid, et partitiiv ei kategoriseeri lõplikult ehk on võimalik, et parimate sõprade hulka võib kuuluda muidki inimesi. INF-ET1 ja INF-ET3 mainisid, et eesti keeles ei ole partitiivi kasutamine sellistes lausetes kuigi tavaline ja tundub isegi võõras.

(51) INF-ET6: Ma lähtusin eesti keelest.

MK: Aga äkki oskad öelda, miks eesti keeles on partitiiv?

INF-ET6: Nad [sõbrad] ei ole mu ainsad, ehk siis see ei ole lõplik kategoriseering, vaid osa parimatest sõpradest.

INF-ET2, INF-ET5 ja INF-ET9 arvates oleks nominatiiv siin võimatu, kuna subjekt on mitmuses:

(52) INF-ET2: Sellepärast et kaks inimest on siia kirjutatud, see on mitmus. Kui on mitmus, siis see [predikatiiv] peaks olema partitiivis.

INF-ET1 arvas, et soome keeles peaks olema nominatiiv:

(53) MK: Miks *parhaat kaverit*, miks nimetav?

INF-ET1: Lihtsalt mulle tundub, et nad räägivad nii, mina ütleksin ikkagi niimoodi. Ma ei oska teistmoodi seda ütelda.

4) Koerad on sõbralikud.

Koirat ovat ystävällisiä. (6)

*Koirat ovat ystävälliset. (4)

INF-ET1, INF-ET5, INF-ET7, INF-ET8 ja INF-ET9 valisid partitiivi tunde järgi, grammatiliselt selgitada ei osanud. Mõni vastaja ütles, et mäletab konstruktsiooni ja õige vorm tuleb automaatselt välja, kuid reeglilt täpselt ei mäleta.

(54) INF-ET9: Olema-verbi öeldistäide, rohkem ei tea.

MK: Siis peaks olema partitiiv? Kas kõikidel juhtudel oleks partitiiv?

INF-ET9: Seal **tämä on maito* ei tulnud partitiiv.

MK: Miks ei tulnud, aga siin tuleb? (...) Võib-olla sinu jaoks on see struktuur tuttav? Võib-olla oled analoogset struktuuri kasutanud või kuulnud või näinud?

INF-ET9: Jaa, ma eriti nende reeglite peale ei mõtle, kui olen mingi asja ära õppinud.

INF-ET4 mainis ka, et tõlkis sisemise tunde järgi, kuid ütles, et võiks tegu olla sellega, et subjekt on mitmuses.

INF-ET2, INF-ET3, INF-ET6 ja INF-ET10 valisid siiski nominatiivi. INF-ET3, INF-ET6 ja INF-ET10 tõlkisid soome keelde eesti keele struktuuri järgi. INF-ET2 oma valikut põhjendada ei osanud. INF-ET10 ütles, et muu kääne tema arust ei sobiks, sest siis oleks vaja lause struktuuri muuta:

- (55) INF-ET10: Jaa, ta on eesti keele baasil küll.
MK: Kas mingi muu vorm võiks ka siin olla?
INF-ET10: Oota, las ma mõtlen. (.) Oleneb, siis seal oleks vaja seda lauset muuta, oleks vaja teisi... oota, minu arust see [nominatiiv] väga hästi sobib.

5) Ujumine on lahe.

Uiminen/Uinti on kivaa. (5)

*Uiminen on kiva. (5)

INF-ET3 valis partitiivi, sest see kõlab tema meelest paremini, on ka samuti näinud pikka a-d sellistes konstruktsioonides. INF-ET7 selgitas, et partitiiv tuleb sellistes konstruktsioonides automaatselt, on meelde jäänud. Informant on ka maininud, et partitiivi valik võib olla tingitud mingit tegevust või spordiala märkiva sõna kasutusest. INF-ET8 lähtus ka struktuurist, kuid õiget reeglit ei mäleta.

- (56) INF-ET8: Ei tea. Sest olen otsustanud, et sellistes lausetes peaks olema partitiiv, kuigi tahaks panna *kiva*. Arvan, et siin on mingi partitiivi reegel olemas, lihtsalt eesti keel surub [nominatiivi] peale.

INF-ET9 arvas, et kuna tegemist on predikatiiviga, nõuab *olema*-verb soome keeles sellistes lausetes partitiivi. Ka INF-ET4 mainis, et tegemist on predikatiiviga ja lisas, et *ujumine* on loendamatu ja predikatiiv peaks olema partitiivis.

INF-ET6 ja INF-ET10 tegid tõlke eesti keele järgi, arvasid, et soome keeles peaks olema nominatiiv. INF-ET1 ja INF-ET5 ütlesid, et see on tavaline lause ega ole vaja kasutada partitiivi. INF-ET2 põhjendas oma vastust sellega, et lauses peaks olema ühildumine: kui *uiminen* on nominatiivis, siis peaks ka nominatiivis *kiva* olema.

- (57) INF-ET5: Eks ta siis on normaallause, ei ole tarvis kasutada partitiivi.

6) Piim on valge.

Maito on valkoista/valkeaa. (2)

*Maito on valkoinen/valkea. (7)

*Maitoa on valkoinen. (1)

INF-ET8 valis partitiivi varasemate lausete põhjal tehtud kokkuvõttest ehk ta seadis reegli, et sellistes lausetes peaks olema partitiiv, kuid kõhkleb. INF-ET4 ütles, et tegemist on hulgasõnaga ning seda kirjeldav öeldistäide peab olema partitiivis:

- (58) MK: Miks on partitiiv?
INF-ET4: Äkki see on jälle mingi öeldistäite asi. (.) Ega ma ei tea, keeruline vastata selles suhtes, et ei mäleta reeglit.
MK: Aga sa rääkised sellest piimast – hulgasõna.
INF-ET4: Jaa, ei ole kogu maailma piim.

Ülejäänud informandid valisid ikkagi vormi nominatiivis: *valkoinen/valkea*. INF-ET3, INF-ET6 ja INF-ET10 vastasid, et tegid eesti keele järgi, kuna vastab küsimusele *missugune?* INF-ET5 ütles taas, et tegemist on normaallausega ja sellistes lausetes partitiivi kasutamine ei ole põhjendatud ning valis nominatiivi toetudes emakeelele. INF-ET2 võrdles *piima* sõnaga *asi*:

- (59) INF-ET2: Piim on valge. Asi, see asi on valge, *tämä asia on valkoinen*, ka nominatiiv. Siin peaks olema nominatiiv.

INF-ET1 oma valikut põhjendada ei osanud. INF-ET9 kaalutles ka partitiivi võimalust, kuid otsustas siiski nominatiivi juurde jääda, põhjendades sellega, et *valkoinen* on adjektiiv:

- (60) INF-ET9: *Maito on valkoinen*.
MK: Miks *valkoinen*?
INF-ET9: Ah, nüüd ma ei taha panna sinna... *Maito on valkoista*. (.) *Valkoinen valkoista valkoinen*. (.) Äkki seal on sellepärast, et seal on omadussõna lõpus?

INF-ET7 pani hoopis subjekti partitiivi, jättes predikatiivi nominatiivi. Oma vastuses mainis, et piim on vedelik ja soome keeles on vedelikud sellistes konstruktsioonides partitiivis:

- (61) MK: Miks *maitoa* on partitiivis?
INF-ET7: Sest *maito* on vedelik. (.) Vedelikud on vist sellistes lausetes partitiivis.

Ka INF-ET3 oletas, et selline variant on võimalik, kuid jäi oma esimese vastuse juurde:

- (62) INF-ET3: *Maito on valkoinen*. No siin ilmselt saab olla ka partitiivi variant. On ju? Raudselt on õige partitiiviga.
MK: Aga valisid *maito on valkoinen*, ehk siis muudame *maito on valkoista*?
INF-ET3: Aaa, ei, niipidi ma ei mõelnud, ei.
MK: Mõtlesid: *maitoa on valkoinen*?
INF-ET3: Jaa, mõtlesin niipidi. Aga las ta jääb nii, nagu on! Ma teen praegu eesti keele järgi lihtsalt.

7) Kass on sõbralik.

Kissa on ystävällinen. (10)

Kõik informandid on valinud õige vormi. INF-ET3 ja INF-ET6 tegid oma valiku emakeele baasil. INF-ET2 ja INF-ET10 selgitasid, et *sõbralik* vastab küsimusele milline/missugune ning peaks olema nominatiiv. Informandid INF-ET1 ja INF-ET8 lähtusid sisetundest ja ütlesid, et ei ole vaja kasutada mingit muud vormi.

(63) MK: Miks sa arvad, et siin peab nimetav olema?

INF-ET1: No, sest seal ei ole vaja midagi [muud kasutada], ongi lihtsalt *sõbralik* [nominatiivis].

INF-ET5 ütles jälle, et normaallausetesse sobib nominatiiv. INF-ET7 välistas partitiivi võimaluse, sest siis see ei kõlaks hästi. INF-ET4 ja INF-ET9 tõdesid, et subjekt on ainsuslik ja seepärast toimub ühildumine. INF-ET4 lisas ka, et kasse saab kokku lugeda, mis kindlustab nominatiivi valikut.

(64) INF-ET4: *Kissa on ystävällinen. (.) Ystävällistä, ma ei tea. (.) Ystävällinen, sest see on ainsuslik (.) ja kasse saab kokku lugeda, et selles suhtes on nominatiiv.*

8) Pekka silmad on sinised.

Pekan silmät ovat siniset. (3)

*Pekan silmät ovat **sinisiä.** (7)

Õige vormi valinud INF-ET6 ja INF-ET10 põhjendasid oma valikut eesti keele põhjal: vastab küsimusele *millised? missugused?* ja toimub ühildumine:

(65) MK: Miks *siniset* on nominatiivis soome keeles?

INF-ET6: Eesti keele järgi, (.) sest eesti keeles on, jah, *millised? missugused?*

INF-ET7 mäletab, et tunnis on sellest räägitud:

(66) INF-ET7: Ma ei tea miks, minu arust on meile sellest tunnis räägitud. Just oli vist *silmät ovat siniset* ja nominatiivis.

INF-ET4 valis partitiivi, kuna subjekt on mitmuses, kuid ütles, et on võimalik, et see oli erand ja õige oleks kasutada nominatiivis:

(67) INF-ET4: *Pekan simät ovat sinisiä* ja see on mingi mitmuslik..., või siis see oli erand, „silmadega“ oli erand, *silmät ovat siniset*. A ma ei tea, ma jätan *sinisiä*, sest see on mingi mitmuslik. Aga võib-olla see oli erand, mäletan, et silmadest on [tundides] räägitud.

INF-ET1, INF-ET2, INF-ET5 ja INF-ET9 ütlesid, et kuna *silmät* on mitmuses peab *sinisiä* olema partitiivis, mõni informant võrdles lauset ka lausega nr 4 (*Koirat ovat ystävällisiä.*), kus sama struktuuriga lauses on predikatiiv partitiivis.

INF-ET3 mäletas, et on mingi reegel ja just keerulisemates kohtades peaks olema partitiiv:

(68) MK: Miks partitiiv?

INF-ET3: Ma ei tea, ma olen nii segaduses juba. Ma ei tea, mingi reegel oli sellega.

MK: Millega?

INF-ET3: Vahepeal peab partitiivi panema keerulistest kohtades soome keeles.

INF-ET8 ei osanud oma valikut põhjendada.

9) Need apelsinid olid head sorti.

Nämä appelsiinit olivat hyvää laatua. (8)

Nämä appelsiinit olivat ***hyvästä laadusta/hyvää laatua.** (1)

***Nämä appelsiinit olivat hyviä laatuja.** (1)

INF-ET2, INF-ET3, INF-ET4, INF-ET5, INF-ET6 on valinud partitiivi, sest eesti keeles kasutatakse ka partitiivi.

(69) MK: Miks partitiiv, saan aru, et eesti keele järgi, aga miks eesti keeles on partitiiv?

INF-ET5: Eesti keeles, kui on *head sorti*, siis on, üks ole, mitu sorti ja mina siis sain ühe nendest headest, kui oleks nominatiiv, siis oleks üks ainus sort, mis võib hea olla.

INF-ET1 samastas seda struktuuri väljendiga *hyvää joulua 'häid jõule'*, kus kasutatakse ka partitiivi ning arvas, et siin võiks olla sama põhjus partitiivi kasutamiseks. Informant INF-ET7 ütles, et see lihtsalt tundub õige ja ta ei usu, et tegi otsetõlget eesti keelest. INF-ET9 selgitas, et kuna *appelsiinit* on mitmuses, peaks öeldistäide olema partitiivis, kuid tegelikkuses mitmus selles lauses ei mõjuta predikatiivi käänat. INF-ET8 pakkus esimeseks variantiks elatiivi (*hyvästä laadusta*), mis on aga vale. Oma arvamust ta põhjendada ei osanud.

INF-ET10 valis predikatiivi mitmusliku vormi (*hyviä laatuja*), põhjendades sellega, et *appelsiinit* ja verbivorm *ovat* on mitmuses:

(70) MK: Miks sa valisid mitmuse partitiivi?

INF-ET10: Sest see *ovat* ja siis *appelsiinit*, seal on mitmuse tunnus.

10) Tops on plastist.

Muki on muovia. (0)

*Muki/Kuppi on **muovista**. (10)

Ükski informant ei kasutanud oma tõlkes normikohast partitiivi. Informandid INF-ET3, INF-ET5, INF-ET6, INF-ET7, INF-ET8, INF-ET9 ja INF-ET10 on oma vastust andes lähtunud eesti keele reeglitest ja valisid elatiivi. Samas INF-ET2, INF-ET4 ja INF-ET8 on maininud, et tegemist on materjaliga ja esitasid küsimuse *millest?* INF-ET4 ja INF-ET1 mainisid ka, et ütleksid selle asemel *Muki on muovinen*, mis on ka sageduspärasem. INF-ET1 kahtles, kas *Muki on muovista* on õige, sest see kõlab tema jaoks veidralt. Selle asemel ütleks ta *Kuppi on tehty muovista*, mis on aga täiesti õige.

(71) INF-ET1: *Kuppi on*, siis ma paneks, *tehty muovista*.

MK: Mhm, aga ilma *tehty* oskad ka teha?

INF-ET1: Siis ma üldse ütleks siis *muovinen*. (...) Siis on lihtsalt *muovista*, *kuppi on muovista*.

11) Marek ja Mikko on minu parimad sõbrad.

Marek ja Mikko ovat minun/mun parhaat kaverit/ystävät. (4)

*Marek ja Mikko ovat minun **parhaita kavereita/ystäviä**. (6)

INF-ET2 ja INF-ET10 tegid oma valiku, toetudes eesti keele reeglitele. INF-ET1 tahtis kasutada partitiivi, kuid lõpuks otsustas, et õige oleks eesti keele järgi nominatiivis. INF-ET6 vastas, et selles lauses (võrreldes lausega nr 3: *Leena ja Niina ovat parhaita kavereitani*.) kirjeldatakse konkreetselt: on kaks parimat sõpra ehk parimate sõprade arv on piiratud.

(72) MK: Miks nimetavas?

INF-ET6: Sest siin on nüüd konkreetselt (.) kaks parimat sõpra ja see on üsna konkreetne (.), konkreetne määratlus või...

INF-ET3, INF-ET5 ja INF-ET9 ütlesid, et kuna lause algul on mitmus, peaks olema lõpus partitiiv (nagu lauses 4: *Koirat ovat ystävällisiä*.) ning selline kasutus on soome keeles loomulik. INF-ET7 ja INF-ET8 ei olnud kindlad, kas soome keeles on võimalik eristada predikatiivi käände abil semantilist tähendust nii, nagu seda on eesti keeles.

(73) INF-ET8: Marek ja Mikko ovat minun, ma paneks ikkagi partitiivi, parhaita ystäviä?

MK: Miks partitiivis? Eesti keeles oli seal [lauses *Leena ja Niina ovat parhaita ystäviä*.] partitiivis, kas siis kui me ütleme eesti keeles nominatiivis, see ikka ei muuda käände valikut soome keeles? (...)

INF-ET8: Ma ei oska öelda.

MK: Et äkki sa lihtsalt ei julge kasutada nii, nagu on eesti keeles, et võib-olla sa ei tea, et soome keeles võidakse ka sellist vahet teha nende käänete vahel?

INF-ET8: Jaa. (.) See tundub lihtsalt vale, kui ma ütleksin *Marek ja Mikko ovat mun parhaat ystävät* või mis ta on, see kõlab kõlab lihtsalt valesti.

INF-ET4 ütles, et soomlased kasutavad rohkem partitiivi, kui seda eesti keeles on, ja mainis, et pole selliseid lauseid palju kohanud, selleks, et see tema jaoks kõlaks õigesti.

12) Oli huvitav jälgida sinu esitlust.

Oli kiinnostavaa/mielenkiintoista seurata (sinun/sun) esitystä(si). (4)

*Oli kiinnostava seurata (sinun/sun) esitystä(si). (6)

INF-ET8 ja INF-ET9 valisid partitiivi, sest selline struktuur oli nende jaoks tuttav. INF-ET2 ütles, et partitiivi kasutamine sellistes lausetes on keelepärasem ning seda üleüldse esineb soome keeles palju rohkem kui eesti keeles. INF-ET4 ütles, et sellises lauses peaks predikatiiv partitiivis olema, ja tõi näite, milles kasutatakse partitiivi: *kukat ovat keltaisia*.

(74) MK: *Mielenkiintoista* huvitab mind.

INF-ET4: Noh, siin on jälle mingi minevik ja öeldistäide, öeldistäide on pigem see...

MK: Kas see minevik ka mõjutab seda, kui oleks *on huvitav jälgida*, kas siis oleks *mielenkiintoinen*?

INF-ET4: Ei, pigem *katsoa* (.), ei, vist pigem mitte, ikkagi öeldistäide minu meelest on...

MK: Ja mis siis öeldistäitega on?

INF-ET4: No see kipub soome keeles partitiivis olema vist. Ja pluss see omadussõna ka, et (.) nagu *kukat ovat keltaisia*.

Emakeele põhjal on nominatiivi valinud INF-ET1, INF-ET6 ja INF-ET7, INF-ET10, mainiti ka, et partitiiv siin lauses hästi ei kõlaks.

(75) INF-ET7: Tegin eesti keele järgi, on ju loogiline.

MK: Kas partitiiv sobiks siia ka?

INF-ET7: Hmm (.) ma arvan, et ei, partitiiv siia ei sobiks.

INF-ET3 ei soovinud ka partitiivi kasutada, kuna predikatiivi rollis on omadussõna, mis peaks väidetavalt nominatiivis olema:

(76) MK: *Kiinnostava*, see sõna huvitab mind.

INF-ET3: Ma ei tea, sest et eesti keeles on tehtud nagu, noh, et see on nagu omadussõna.

MK: On, omadussõna.

INF-ET3: Jätaks nii, nagu ta on, eesti keele järgi. (...) Sellises konstruktsioonis on ta nominatiivis.

13) Minu ema on arst.

(Minun) äiti(ni) on lääkäri. (10)

INF-ET3, INF-ET6, INF-ET7, INF-ET9 ja INF-ET10 toetusid lause tõlkimisel emakeelele. Mõni on esitanud ka küsimuse *kes?*

(77) MK: Miks *lääkäri* on nimetavas?

INF-ET7: Sest *ema* on *kes?* – nominatiiv. Eesti keeles tütleme ju ka nominatiivis: *arst*, mitte **arsti*.

INF-ET1, INF-ET4 ja INF-ET8 on leidnud, et subjekt on ainsuses ja konkreetne, mis võimaldab nominatiivi kasutamist, INF-ET4 on ka hoomanud, et *arst* on ameti nimi, mitte omadus ja peab kindlasti nominatiivi jääma. Ka informandi INF-ET2 meelest peab nominatiivi kasutama, sest tegu on ameti nimega.

(78) INF-ET8: Sest et see on nagu selline üldine (.), ma korraks mõtlen (.), ma ei oska põhjendada paremini, konkreetne, jah.

INF-ET5 ütles, et muud kääned pole vaja, kuna tegemist on normaallausega, mis sarnaneb ka esimeste lausetega.

Keeleõppijate kokkuvõte:

Iga intervjuu lõpus paluti informantidel vastata üldiselt, mille põhjal valivad nad predikatiivi vormi. Informandid INF-ET3, INF-ET5, INF-ET6 ja INF-ET10 vastasid, et käände valikut soome keeles mõjutab tihtipeale eesti keel, kuna reegleid enam ei mäletata ja tundidest on möödunud palju aega.

(79) MK: Kuidas sina valid predikatiivi kääned, ma arvan, et pigem toetud eesti keelele?

INF-ET10: See ongi, jaa (...) eesti keele baasil tegin seda.

MK: Et selliseid reegleid ei mäleta praegu absoluutselt?

INF-ET10: Ei, ei, aga lõpud on mul meeles, need jäid meelde.

INF-ET7 ütles, et eesti keele peale kogu aeg ei mõtle, vaid pigem toetub tunnis harjutatud materjalile, sellele, mida oli varem kuulnud. INF-ET1, INF-ET2 ja INF-ET8 märkasid, et valivad predikatiivi vorme tunnetuslikult ja grammatiliselt põhjendada alati ei suuda. INF-ET2 ütles, et kui ta pole kindel mingis vormis, ehitaks ta lause ümber nii, et see tunduks õige.

- (80) INF-ET8: Otsustan suht tunde järgi, kuna ma olen puutunud kokku [soome keelega] või kuulnud piisavalt, siis ma lihtsalt nagu mingid konstruktsioonid tunduvad õiged ja mingid valed. Ma kindlasti teen ka vigu, selles mõttes ma ei arva, et ma otsustan õigesti, aga jah, otsustan tunde järgi, kuna mu soome keele õppimisest on juba mitu aastat möödas, siis ma nagu neid konkreetseid põhjusi või reegleid ei mäleta, et olen kuidagi neid – võib-olla isegi saab seda sõna kasutada – omandanud.

Märkimisväärne oli see, et INF-ET4, INF-ET5 ja INF-ET9 oskasid nimetada reegleid, milles soome keeles erineb predikatiivi käänne eesti keele omast. Kõik kolm mainisid, et kui alus on mitmuses, siis öeldistäide peaks olema mitmuse partitiivis. INF-ET4 ja INF-ET5 ütlesid, et partitiivi oleks vaja kasutada, kui alus on ainesõna/hulgasõna. INF-ET4 tõi ka välja, millal tasuks kasutada nominatiivi: kui alus on ainsuses, konkreetne ja kokku loetav.

- (81) INF-ET5: Kui ma nüüd mäletan, siis kui on mitmus, siis see tingis nagu selle (.) partitiivi. (.) Et ja siis kas ta on, kas ta on ainesõna või hulgasõna määras selle, et ainesõnad läksid partitiivi ja...
MK: Aga kas sa ikkagi toetud emakeele peale?
INF-ET5: Nii palju, kui ma, kui ma nagu tõrgun millegipärast, mõni asi on nagu pähe jäänud, aga muidu toetuksin.

3.1.2. Vene emakeelega informantide soome keele predikatiivi käänne valiku põhjendused

Intervjuu käigus olid esitatud vene emakeelega informantidele tõlkimiseks samad laused, aga vene keeles. Vene emakeelega informandid on õppinud soome keelt kas koolis, ülikoolis või käinud kursustel, õpingute kestvus: 1–3 aastat. Vene emakeelega informandid on tähistatud lühendiga INF-ER(number). Kuna intervjuud toimusid vene keeles, kuvatakse töös informantide vastuste eestikeelsed tõlked, millele järgneb ka intervjuu tekst originaalkeeles. Analüüsisosas kuvatakse vaid predikatiivi käänne valikul tekkinud vigu, muid vigu (nt *olla*-verbi vormid: **koirat on pro koirat ovat*) arvesse ei võeta.

- 1) Это молоко. 'See on piim'

Se/Tämä on maitoa. (3)

*Se/Tämä on maito. (7)

INF-ER4 ja INF-ER5 vastasid, et nad teavad, et sellises struktuuris peaks olema partitiiv, INF-ER5 mainis, et mõnikord räägitakse *yskää, maitoa*, partitiiv on üsna

sagedane sellistes lausetes, ütles ka, et selline partitiivi kasutus võiks olla omane soome kõnekeelele:

- (82) MK: Miks partitiiv – *maitoa*, mitte *maito*?
INF-ER5: Noh ma ei tea, vahepeal räägivad nad *maitoa*, *yskää*, noh, võib-olla *maitoa*.
MK: Lihtsalt sellepärast, et nii räägitakse?
INF-ER5: Mulle tundub, (.) ma ei mäleta vist, aga partitiivi kasutavad nad tihti, võib-olla on see mingi *puhekieli* 'kõnekeel', kes seda veel teab...
MK: Почему партитив – *maitoa*, а не *maito*?
INF-ER5: ну не знаю, иногда они говорят *maitoa*, *yskää*, ну, наверное, *maitoa*.
MK: Просто, потому что так говорят?
INF-ER5: Мне кажется, (.) что-то я не помню, но партитив они часто используют, может это *puhekieli* какой-то, чёрт его знает...

INF-ER7 toetus reeglile:

- (83) INF-ER7: Noh sest piim on nagu loendamatu (hulga-, arvsõna), kuidas on vene keeles oli? Loendamatu mõiste, loendamatu substantiiv või kuidas seal oli?
INF-ER7: Ну потому что молоко – это, как бы, неисчисляемое, как там правильно на русском? Неисчисляемое понятие, неисчисляемое существительное или как там?

INF-ER1 ja INF-ER8 arvasid, et partitiiv on ka võimalik, kuid otsustasid, et õige oleks siiski nominatiivis. INF-ER1 mainis oma vastuses, et soome keeles kohtab partitiivi igal pool ning siin selle olemasolu poleks tema jaoks üllatuseks:

- (84) INF-ER1: *Se on* (.), seal ei olnud see *piimä* 'hapupiim', oli kuidagi teistmoodi, ma tean, kuid ei mäleta, oota (.), *maito*?
MK: *Se on maito*. Miks sa valid vormi *maito*?
INF-ER1: Sellepärast et *mis?* *piim* (*moloko*) [nominatiivile viitav küsimus, vene keelest lähtumine].
MK: Ehk siis teisi variante siin olla ei saa, sinu arvates?
INF-ER1: Võib olla *maitoa*.
MK: Miks?
INF-ER1: Sest see on soome keel.
INF-ER1: *Se on* (.), там это не *piimä* было, было как-то по-другому, я знаю, но я не помню, подожди (.), *maito*?
MK: *Se on maito*. Почему ты выбираешь форму *maito*?
INF-ER1: Потому что это *что?* *молоко* (...)
MK: То есть других вариантов здесь не может быть по твоему мнению?
INF-ER1: Может быть *maitoa*.
MK: Почему?
INF-ER1: Не знаю, потому что это финский.

INF-ER2 ja INF-ER10 lähtusid ka vene keelest, kuna vene keeles vastab sõna *молоко* küsimusele *mis?*, siis soome keeles võiks ka nominatiiv olla. INF-ER3 põhjendas oma valikut sellega, et nominatiiv oli see vorm, mis esimesena pähe tuli, õige käände peale ei mõelnud ta kaua. INF-ER6 arvates ei räägi lause piima osast, vaid kogu piimast, mis on ka konkreetne ja võimaldab nominatiivi kasutamist. INF-ER9 ütles, et teab reeglit ja mäletab konstruktsiooni ning tema meelest oleks õige kasutada siin nominatiivi.

Ükski informant ei öelnud, et oleks eesti keelele toetunud.

2) Плавание – классное увлечение 'Ujumine on lahe harrastus'

Uiminen on kiva/hyvä/hauska harrastus. (10)

Nagu ka eesti emakeelega informantidel, olid vene emakeelega informantide vastused kõik õiged. INF-ER1 ja INF-ER5 tõid selgituseks välja seda, et ka eesti keeles kasutatakse nominatiivi: *Ujumine on tore harrastus*. INF-ER2 ja INF-ER3 aga valisid vormi vene keele põhjal, sest vastab küsimusele *mis?*:

(85) INF-ER3: *Uinti on hyvä harrastus.* (...) No näed, sest on võimalik, et ma ei mõtle lihtsalt enam, jah, kui õpin soome keelt (.), kui ma õpiks, ehk ütleksin ka partitiivis. Nominatiiv, sest, näe, ma võtan vene keelest, tõlgin hetkel vene keelest ehk nii, nagu ütleksin ka vene keeles ja lause on kirjutatud vene keeles, järelikult tõlgin seda otseselt.

INF-ER3: *Uinti on hyvä harrastus.* (...) Ну видишь, потому что, возможно, я просто уже не думаю, да, как учу финский (.), если бы я учила, то может сказала бы и партитив. Номинатив, потому что, видишь, я с русского беру, перевожу сейчас в данный момент с русского языка, то есть то, как сказала бы я на русском языке и предложение написано на русском, и, соответственно, перевожу его напрямую.

INF-ER4, INF-ER9 ja INF-ER10 oma arvamust põhjendada ei osanud, mainisid vaid, et kuna sõna vastab küsimusele *mis?*, siis peaks see olema nominatiivis ja muu kääne siia ei sobiks. INF-ER6 kasutas sama põhjendust, mis oli eelmise lause juures: *uinti* on konkreetse tähendusega mõiste ja seepärast peaks seal olema nominatiiv. INF-ER7 lähtus oma valikut tehes ka subjekti konkreetsusest, kommenteerides, et *uinti* on üks (ei ole ainesõna) ja tegemist on mõistega. INF-ER8 ütles, et nominatiiv peaks olema sellepärast, et *harrastus* on lause mõte ning see sunnib teda kasutama nominatiivi.

3) Леэна и Нийна – одни из моих лучших друзей. 'Leena ja Niina on minu parimaid sõpru'

Leena ja Niina ovat minun parhaita kavereita. (3)

*Leena ja Niina ovat minun parhaat ystävät/ystäväni. (4)

*Leena ja Niina ovat mun parhaista ystäväistä. (1)

Leena ja Niina ovat minun yhdet parhaista ystäväistä. (2)

INF-ER1 valis partitiivi tunnetuse järgi, ütles, et sellises konstruktsioonis sobib hästi just partitiiv. Ka INF-ER10 valis partitiivi tunde järgi, kuid pärast hakkas kahtlema, et võib-olla õige oleks nominatiivis. INF-ER4 valis partitiivi, selgitades seda reeglita: kuna inimesi on kaks, peaks olema partitiiv.

(86) MK: Siin Te tahate kasutada partitiivi?

INF-ER4: Jah.

MK: *Parhaita kavereita*, jah, miks? (.) Noh, siin peaks kindlasti olema põhjendus. Miks Te ei taha öelda näiteks *Leena ja Niina ovat minun parhaat kaverit*?

INF-ER4: Sest neid on kaks.

MK: Ehk siis algul on mitmus, seepärast peab olema partitiiv.

INF-ER4: No jah, võimalik. (.) Ah, no jah, muidu mitmus.

MK: Здесь партитив Вы хотите использовать?

INF-ER4: Да.

MK: *Parhaita kavereita*, да, почему? (.) Ну, здесь точно должно быть объяснение. Почему Вы не хотите сказать *Leena ja Niina ovat minu parhaat kaverit*, например?

INF-ER4: Потому что их двое.

MK: То есть в начале множественное число, поэтому должен быть партитив?

INF-ER4: Ну, да, наверное. (...) А, ну да, в общем, множественное число.

Nominatiivi valinud informandid INF-ER5 ja INF-ER9 lähtusid eesti keelest, sest eesti keeles kasutaksid nad pigem nominatiivi (*Leena ja Niina on minu parimad sõbrad.*), vaatamata sellele, et ka eesti keeles on võimalik sellises lauses predikatiiv partitiivis. Hoolimata sellest, et venekeelses lauses oli *одни из*, mis väljendab piiritlematust, lähtus INF-ER7 parimate sõprade täpsest kogusest, mida saab loetleda (vrd lausega 11: *Marek ja Mikko ovat parhaat kaverit*, kus selline põhjendus oleks täitsa õige). INF-ER2 arvas, et partitiiv lausesse ei sobi, kuna lause tegijateks on elusolendid, kui tegemist oleks asja või mingi elutu objektiga, siis oleks partitiiv:

(87) MK: Miks partitiiv?

INF-ER: Noh, nad on ilmselt elus inimesed, seepärast. Ehk kui jutt käiks mingisugustest objektidest, siis ehk oleks...

МК: Siis oleks partitiiv või mis?

INF-ER2: (.) No jah, mulle tundub, et kui oleks juttu eluta esemetest, siis ma kasutaksin partitiivi.

МК: Почему номинатив?

INF-ER2: Ну они живые люди, наверное, поэтому. То есть, если бы речь шла об объектах каких-нибудь, то, наверное...

МК: Тогда был бы паритив или что?

INF-ER2: (.) Но да, мне кажется, что если бы речь шла о о неодушевленных предметах, то я бы тогда использовала бы паритив.

INF-ER6 ja INF-ER8 valisid vormi elatiivis koos numeraaliga *yhdet 'ühed'*: *Leena ja Niina ovat yhdet minun parhaista ystäväistä*. See vorm ei ole ehk soome emakeelega inimese esimene variant, kuid grammatiliselt on ta õige. Informandid viitasid oma vastuses ka vene keele struktuurile kaassõnaga *из*, mis tavaliselt vastab elatiivi lõpule *-st* eesti keeles ning rõhutasid, et ka eesti keeles on olemas sarnane konstruktsioon: *Leena ja Niina on ühed minu parimatest sõpradest*.

(88) INF-ER6: Jah, see kääne, seestütlev, ma ei mäleta, kuidas nimetatakse seda soome keeles ja mitmuse pärast ka *-i*- täht [mitmuse tunnus soome keeles].

МК: Мhm, элатив, сеестütлев. (.) Микс just see kääne, *-sta*?

INF-ER6: Sest *одни из моих лучших друзей 'ühed minu parimatest sõpradest'* [viitab sellele, et kaassõna *из* funktsioon vene keeles vastab elatiivi funktsioonile soome keeles], sest just see kääne näitab *из чего 'millest'*, kui ma valin seda, kui ma ütlen, et *что-то сделано из чего-то 'miski on tehtud millestki'*, siis valin *из чего-то 'millestki'* ja minu meelest valisid nad [soomlased] seda käänet, minu arvates analoogne eesti keelega. Nemad [eestlased] ka ju ütlevad: *он tehtud puust, vatist* – sel juhul kasutatakse ka seestütlevat. Ja minu teada sama fraas – *одни из моих лучших друзей – ühed minu parimatest sõpradest*, on ju?

INF-ER6: Да, падеж этот, *seestütlev*, я не помню, как на финском называется и из-за множественного числа буква *-i*.

МК: Мhm, элатив, *seestütlev*. (.) А почему такой падеж, *-sta*?

INF-ER6: Потому что *из моих лучших друзей*, именно потому что этот падеж показывает *из чего-то*, когда я его выбираю, когда я говорю, что *что-то сделано из чего-то*, я выбираю *из чего-то* и по-моему они выбирали этот падеж, по-моему по аналогии с эстонским. Они ж тоже говорят: *сделано их дерева, из ваты* – тоже используется *seestütlev*. И по-моему такая же фраза – *одни из моих лучших друзей – ühed minu parimatest sõpradest*, да?

INF-ER3 valis ka elatiivi, kuid ilma sõnata *yhdet 'ühed'*, milleta lause mõistmine muutub aga keerulisemaks.

4) Собаки дружелюбны. 'Коerad on sõbralikud'

Koirat ovat ystävällisiä. (7)

*Koirat ovat ystävälliset. (3)

5 õige vormi valinud informanti (INF-ER1, INF-ER3, INF-ER4, INF-ER6 ja INF-ER10) oskasid põhjendada partitiivi valikut reegluga: alus on mitmuses, seega *koirat* on sellistes konstruktsioonides partitiivis. INF-ER10 mainis, et ei tea, mitu koera seal on, ei ole konkreetsust:

(89) INF-ER10: Sest on *koerad*, neid on palju, me ei tea, millest räägitakse, mitmest koerast, seega, kui pole teada, siis ma alati ütlen partitiivi.

MK: Ehk siis tuleb välja, et ei ole konkreetsust?

INF-ER10: Ei ole konkreetsust, jah.

INF-ER10: Потому что *собаки*, их много, мы не знаем, о чём идёт речь, о скольких собаках, поэтому, если неизвестно, то я всегда говорю партитив.

MK: То есть нет, получается, конкретности?

INF-ER10: Нет конкретности, да.

INF-ER8 ei teadnud, kuidas oma valikut põhjendada, kuid märkas, et soomlastele meeldib kasutada sellistes konstruktsioonides partitiivi, mida teistes keeltes ta näinud ei ole. INF-ER2 ütles aga, et nominatiivis kõlab tema jaoks lause paremini:

(90) MK: Mhm, miks siin on partitiiv?

INF-ER2: Ma ei tea. (...) Mulle tundub, et see kõlab paremini.

MK: Мхм, почему здесь партитив?

INF-ER2: Я не знаю. (...) Мне кажется, что это лучше звучит.

Vale vormi valinud INF-ER7 ja INF-ER9 ütlesid, et kuna *koirat* on mitmuse nominatiivis, siis peaks ka *ystävälliset* nominatiivis olema. INF-ER5 valis vormi eesti keele järgi (*koerad on sõbralikud*), aga mainis, et see on suure tõenäosusega viga.

5) Плавать классно. 'Ujumine on lahe'

Uiminen/uinti on hyvää/kivaa/hauskaa. (7)

*Uiminen on hyvä/kiva/hieno. (3)

Siin oli vene emakeelega vastajatel kahe võrra rohkem õigeid vastuseid, kui oli eesti emakeelega informantidel. INF-ER1, INF-ER2, INF-ER3 ja INF-ER9 oma valikut põhjendada ei osanud, kusjuures INF-ER3 mainis, et sellistes lausetes kasutavad soomlased partitiivi ja INF-ER9 ütles, et ta kuuleb tihti sarnaseid vorme.

(91) INF-ER9: Ei tea, tundub, et on siiski partitiiv.

MK: Kuidas Te saate seda seletada? Võib-olla kasutatakse soome keeles rohkem partitiivi või siin on olemas mingi reegel? Või mingi selline konstruktsioon, milles olete palju partitiivi näinud?

INF-ER9: Noh, mulle tundub, et ma kuulen seda palju, *puhekeeli*'s '*kõnekeeles*', mulle tundub nii.

INF-ER9: Не знаю, кажется, что будет партитив всё-таки.

MK: А как Вы это можете объяснить? Может быть в финском языке употребляется больше партитива, или здесь какое-то правило есть? Или какая-то такая конструкция, в которые видели часто партитив раньше?

INF-ER9: Ну, мне кажется, что я его слышу много, в *puhekeeli*, мне так кажется.

INF-ER7 toetus oma vastuses sarnasele konstruktsioonile sõnaga *matkamine*, mille järel kasutas ta ka partitiivi, oletades, et kui tegu on elutu kirjeldamisega, võiks soome keeles kasutada partitiivi. INF-ER10 jälle oskas selgitada õpitud reegli põhjal: kuna *uinti* on abstraktsõna, peaks sellises konstruktsioonis olema partitiiv. INF-ER6 ütles ka, et tegemist on üldmõistega ja kaldus partitiivi poole:

(92) INF-ER6: Sest see on mingi üldine mõiste, *ujuda* [ujumine], ja seepärast, loogika järgi nõuab see partitiivi, kuidagi nii.

MK: Aga mida tähendab „üldine mõiste“?

INF-ER6: Noh, on mingi konkreetne mõiste, kui viitad millelegi: **piim, raamat*, vot need on substantiivid, midagi konkreetset. Aga on ka üldine nagu näiteks tegevused: *ujumine, ujuda*. Ei ole konkreetset praegu, aga üldiselt. Vot nii.

INF-ER6: Потому что это какое-то общее понятие – *плавать* – и поэтому, по логике, это требует партитива, как-то так.

MK: А что значит „общее понятие“?

INF-ER6: Ну, есть какое-то конкретное понятие, указываешь на что-то там: **молоко, книга* – вот это вот существительное, что-то конкретное. А есть такое общее, типа действие: *плавание, плавать*. Не конкретно сейчас, а в общем. Вот так.

INF-ER8 valis nominatiivi. Ta ütles, et tõlkis toetudes eesti keelele ja eesti keeles ütleks ta samamoodi.

(93) MK: Nominatiivis, jah, miks?

INF-ER8: Eesti keele analoogia. Sest eesti keeles oleksin samamoodi öelnud. Aga vene keeles on ka: *плавать – хорошо* [otsene tõlge: Ujuda hästi].

MK: Aga vene keeles kasutatakse hoopis adjektiivi.

INF-ER8: No jah, jah, on ka õige. Ei tea, ei tea, tunnetan nii. Ma ei mäleta üldse enam soome keelt.

MK: В номинативе, да, почему?

INF-ER8: Аналогия с эстонским. По-эстонски, потому что, я бы так сказал. Но и по русски тоже: *плавать – хорошо*.

MK: А по-русски вообще наречие используется.

INF-ER8: Ну да, да, тоже верно. Не знаю, не знаю, так чувствую. Я вообще уже не помню финского.'

INF-ER4 arvas, et *uiminen* ja *kiva* peaksid ühilduma ehk olema mõlemad ainsuse nominatiivis. INF-ER5 arvates ei kasuta soomlased sõna *hieno* sellises lauses partitiivis.

6) Молоко белое. 'Piim on valge'

Maito on valkoista. (4)

*Maito on **valkoinen/valkea.** (6)

INF-ER3 valis partitiivi, sest seda kasutatakse soome keeles palju. INF-ER7 ja INF-ER10 tõid välja, et tegemist on jällegi ainesõnaga ja sellistes konstruktsioonides peab kasutama partitiivi. INF-ER7 lisas ka, et kuna *piim* on elutu, võib see ka olla partitiivi valiku tingimuseks.

(94) MK: Kuidas põhjendad partitiivi [valikut]?

INF-ER7: Samamoodi nagu varem, sest *maito* on loendamatu ja ta on nagu elutu. Loendamatu ja elutu samaaegselt, ma arvan.

MK: Как ты обоснуешь партитив?

INF-ER7: Ну так же, наверное, как и прежде, потому что *maito* – оно неисчисляемое и оно, как бы, неодушевлённое. Неодушевлённое и неисчисляемое одновременно, мне кажется.

INF-ER5 mainis, et soome keele reeglid nõuavad partitiivi, kuid ise sellist fraasi küll ei moodustaks, vaid teeks analoogselt eesti keelele **maito on valkoinen*.

(95) INF-ER: No vot siin ma küll ütlesin *valkoinen*, aga ütlesin juba *valkoista* ja las ta nii olla, jumal sellega. Elus ma küll sellist fraasi välja ei ütleks. Ma pigem ütlesin, et **maito on valkoinen*.

MK: Miks me siia siis *valkoista* kirjutame?

INF-ER5: Ehk seda nõuavad soome keele reeglid.

INF-ER5: Ну, вот здесь вот, я б сказал бы опять же *valkoinen* на самом деле, но *valkoista* сказал уже и ладно, бог с ним. В жизни, наверное, я такую фразу не выдал бы. Я бы скорее сказал, что **maito on valkoinen*.

MK: Почему тогда здесь *valkoista* напишем.

INF-ER5: Ну так требуют, наверное, *soome keele reeglid*.

Teised informandid valisid aga vale vormi – nominatiivi. INF-ER2 ja INF-ER4 oma valikut põhjendada ei osanud.

(96) MK: Kuidas Te saate seda põhjendada?

INF-ER4: Молоко белое 'Piim on valge', ega ju...

MK: Ei saa, jah?

INF-ER4: Noh, ainsus, ei tea, lihtsalt *valkoinen*.

MK: Как Вы это можете объяснить?

INF-ER4: *Молоко белое*, ну не...

MK: Не можете да?

INF-ER4: Ну единственное число, не знаю, просто *valkoinen*.

INF-ER9 lähtus taas ühildumisest: kui *maito* on nominatiivis, siis ka *valkoinen* on nominatiivis. INF-ER6 arvas, et tegu võiks olla mingi konkreetse piimaga ja kuna *maito* on ainsuses, siis võiks sel tingimusel ka *valkoinen* olla nominatiivis. INF-ER1 ja INF-ER8 ütlesid, et eesti keeles on ka nimetav ja selle põhjal tegid nad ka soome keeles nimetavas. INF-ER8 täiendas vastust sellega, et *valkea* on tavaline adjektiiv, piima omadus, mingit põhjust kasutada selles lauses partitiivi ta ei näe.

- (97) INF-ER8: Lihtsalt tavaline adjektiiv, piima omadus, ei tea. Ei oska öelda. Äkki on siis ka analoogia [eesti keelega] või midagi sellist nagu *piim on valge* oleks siis. Võib-olla soome keeles on see vale, aga mina ütleksin nii.

INF-ER8: Просто обычное прилагательное, свойство молока, не знаю. Не могу сказать. Тоже наверное аналогия или что-то такое, *piim on valge*, типа будет. Может быть по-фински это неправильно, но я бы сказал так.

- 7) Кошка дружелюбная. 'Kass on sõbralik'

Kissa on ystävällinen. (10)

Ka kõik vene emakeelega informandid tõlkisid selle lause soome keelde õigesti. Suurim osa informante (INF-ER2, INF-ER3, INF-ER4, INF-ER7 ja INF-ER8) põhjendas oma valikut sellega, et *kissa* on ainsuses. Mõned informandid lisasid, et kuna *kass* on üks ja konkreetne ning *kasse* saab loetleda, peab *ystävällinen* kindlasti nominatiivis olema.

INF-ET1 ja INF-ER8 põhjendasid oma valikut eesti keele järgi. Kuna eestikeelses lauses *kass on sõbralik* on omadussõna *sõbralik* nominatiivis, on ka soome keeles suure tõenäosusega asjad nii. INF-ET1 tuletas meelde lauset *Koirat ovat ystävällisiä*, kus adjektiiv oli partitiivis.

- (98) INF-ER1: *Kissa on ystävällinen, ystävällistä, ystävällinen.*

MK: *Kissa on ystävällinen.* Miks?

INF-ER1: Ei tea, aga *Koirat* on **ystävällistä*, miks?

MK: Meil oli *koirat ovat ystävällisiä*.

INF-ER1: Siis on ju loogiline *kissa on ystävällistä*, ei tea, nagu eesti keeles – *kass on sõbralik* – *missugune*? Soome keeles on kõik teistmoodi, ma tean.

INF-ER1: *Kissa on ystävällinen, ystävällistä, ystävällinen.*

MK: *Kissa on ystävällinen.* Почему?

INF-ER1: Не знаю, а *Koirat* **ystävällistä*, почему?

MK: У нас были *koirat ystävällisiä*.

INF-ER1: А тут тогда логично *kissa on ystävällistä*, не знаю, *nagu eesti keeles, kass on sõbralik, missugune?* В финском всё по-другому, я знаю.

INF-ER5, INF-ER9 ja INF-ER10 tegid oma otsuse tunde järgi. INF-ER9 ütles, et partitiiv siin hästi ei kõlaks.

- (99) INF-ER9: No mulle tundub, et siin pole enam midagi muud öelda. Kas või partitiiv, (.) ei, see ei kõla hästi.

INF-ER9: Ну, мне кажется, что тут больше ничего не скажешь. Либо партитив, (.) конечно, не, ну так не звучит.

- 8) Глаза Пекки голубые. 'Pekka silmad on sinised'

Pekan silmät ovat **siniset**. (6)

*Pekan silmät ovat **sinisiä**. (4)

INF-ER5 ja INF-ER9 lähtusid oma vastust andes ühildumisest, kuna *silmät* on nominatiivis, on ka *siniset* nominatiivis. INF-ER2, INF-ER4, INF-ER7 ja INF-ER10 oskasid selgitada partitiivi valikut, kasutades reegleid. Nad ütlesid, et kuna inimesel on konkreetne arv silmi ja see näitab tervikut, siis peaks olema nominatiiv.

- (100) INF-ER10: Sest *silmät* on kaks, me räägime konkreetsest kogusest, Pekkal on tõenäoliselt kaks silma ja seepärast ma tean kogust, ma saan aru, mis silmadest käib jutt ja mul on konkreetse tingimused ja seepärast tahan [öelda] nominatiivis.

INF-ER10: Потому что *silmät* двое, мы говорим про определённое количество, у Пекки скорее всего два глаза и поэтому я знаю количество, я понимаю, о каких глазах идёт речь и у меня конкретные условия и поэтому я хочу [сказать] в номинативе.

Neli informanti on aga valinud partitiivi. INF-ER3 ja INF-ER6 põhjendasid valitud vormi sellega, et soome keeles kasutatakse konstruktsiooni *mitmus + olla + partitiiv*, mis tähendab seda, et kui lause algul on sõna mitmuse nominatiivis, siis pärast *olema*-verbi peab olema sõna mitmuse partitiivis. INF-ER3 võrdles seda struktuuri lausega nr 4 (*Koirat ovat ystävällisiä.*), kus sama struktuuriga lauses kasutatakse partitiivi.

- (101) MK: Miks partitiiv?

INF-ER3: Sest on mitmus.

MK: Ja mitmuses kasutame partitiivi?

INF-ER3: No, kuule, mitte alati, aga jällegi sama printsiip, mis [=kus] kasutatakse partitiivi.

MK: Ehk siis nagu lauses koertega?

INF-ER3: Jah, nagu *koirat ovat ystävällisiä*.

МК: Почему партитив?

INF-ER3: Потому что множественное число.

МК: И во множественном числе партитив используем?

INF-ER3: Ну, слушай, не всегда, но опять-таки по такому же принципу, что [=где] используют партитив.

МК: То есть как в предложении с собаками?

INF-ER3: Да, как *koirat ovat ystävällisiä*.

INF-ER1 oma vastust põhjendada ei osanud, kuid mainis, et tundub, et soome keeles peaks olema partitiiv. INF-ER8 mainis ka, et partitiivi kasutamine sellise struktuuriga lausetes on soome keele omapära.

Ükski informant ei maininud oma vastuses, et oleks eesti keelele toetunud.

9) Эти апельсины были хорошего сорта. 'Need apelsinid olid head sorti'

Nämä appelsiinit olivat hyvää laatua. (8)

Nämä appelsiinit olivat hyvässä kunnossa. (1)

*Nämä appelsiinit olivat **hyviä laatuja**. (1)

Neli informanti (INF-ER3, INF-ER5, INF-ER7 ja INF-ER8) hoomasid, et vene keeleski pole nominatiiv, vaid *родительный* kääne. Paljud esitasid ka küsimuse *были чего?*, mis aga langeb kokku partitiivi küsimusega *mida?/mitä?*.

(102) INF-ER5: No jah, ebaloogiline, **olivat hyvä laatu*, sellepärast et *sorta* ['sorti', *родительный* käändes], võib-olla. *Это был хороший сорт* 'See oli hea sort', siis olekski *хороший сорт* 'hea sort' nominatiivis, *sorta* 'sorti' on juba teine käänamine [kääne].

МК: Ehk siis vene keel annab meile vihje, et siin peaks olema partitiiv?

INF-ER5: Jah, ütleme nii.

INF-ER5: Ну да, нелогично, **olivat hyvä laatu*, потому что *sorta*, наверное. *Это был хороший сорт*, тогда был бы *хороший сорт* – номинатив, *sorta* – это уже другое склонение [падеж].

МК: То есть русский язык нам подсказывает, что здесь должен быть партитив?

INF-ER5: Да, скажем так.

INF-ER1, INF-ER2 ja INF-ER4 valisid selle vormi kuulmise/tunde järgi, mõni mainis, et teistmoodi ei kõlaks lause ilusti. INF-ER10 ütles, et teab, kuidas on vaja seda konstruktsiooni kasutada, õppis kunagi selle ära ja adjektiivid peaksid olema sellistes konstruktsioonides partitiivis.

INF-ER9 ei osanud korralikult koostada lauset sõnadega *hyvä* ja *laatu* ja läks kergemat teed: valis tema jaoks lihtsama ja tuttavama struktuuriga lause (*Nämä appelsiinit olivat hyvässä kunnossa.*)

(103) INF-ER9: Aga kas võib öelda: *Nämä appelsiinit olivat hyvässä kunnossa?*

MK: Hästi, ütleme nii. Miks Te valisite sellise huvitava vormi?

INF-ER9: No, lihtsalt nad olid korras, miks mitte?

MK: Ehk siis Te ei teadnud, kuidas kasutada näiteks sõnadega *hyvä* ja *laatu* ning otsustasite niiviisi olukorrast väja saada?

INF-ER9: Ja-ja-jah!

INF-ER9: А можно сказать: *Nämä appelsiinit olivat hyvässä kunnossa?*

MK: Хорошо, скажем так. Почему Вы выбрали такую интересную форму?

INF-ER9: Ну, просто, они были в порядке, почему нет?

MK: То есть, Вы не знали, как использовать, допустим, со словами *hyvä* и *laatu*, и решили вот так вот выкрутиться?

INF-ER9: Да-да-да-да!

INF-ER6 valis mitmuse partitiivi vormi *hyviä laatuja*, mida põhjendas sellega, et ta on seda vormi varem kuulnud ja talle tundub, et see võiks olla õige. Vastuse ajal hakkas informant mõtlema objekti käänetele, ajades segi objekti ja predikatiivi.

(104) MK: Siis mitmuse partitiiv?

INF-ER6: No jah, kuulsin varem ja pane tunde järgi ka.

MK: Aga ehk on see ka, kuna *appelsiinit* on mitmuses ja tähendab, et peaks ka olema *hyviä laatuja*?

INF-ER6: Noh, neil on ju veel lõpetatud [totaalobjekt] ja lõpetamata tegevus [partiaalobjekt], sellest sõltub, kui tegevus on lõpetatud, siis on neil genitiiv-nominatiiv. Kui tegevus ei ole lõpetatud, on siis tavaliselt partitiiv. Aga siin on minevik, on ühesõnaga raske öelda. Ma pole ammu sellest mõelnud ja minul, näe, kui ma kasutan selliseid sõnu, mida tavaliselt ei kasuta, mida ma tean halvemini, on raskem mõelda nendega.

MK: Тогда множественный партитив?

INF-ER6: Ну да, слышал раньше и давай *tunde järgi* тоже.

MK: А может быть это тоже, потому что *appelsiinit* во множественном числе, значит, тоже должно быть *hyviä laatuja*?

INF-ER6: Ну, у них же ещё есть это типа, законченное и незаконченное действие, от этого зависит, если действие законченное, то у них генетив-нominатив. Если незаконченное, то партитив больше. А тут прошедшее время, сложно сказать, короче. Я давно о таком не думал и у меня, видишь, когда я использую те слова, которые обычно не использую, которые я хуже знаю, тяжелее думать с ними.

10) Стаканчик из пластмассы. 'Tops on plastist'

Muki on muovia. (0)

*Muki on muovista. (10)

Nagu ka kõik eesti emakeelega informandid on ka vene emakeelega informandid valinud partitiivi asemel elatiivi, kusjuures kõik informandid on lähtunud oma vastust andes kas emakeelest või eesti keelest. INF-ER3–9 otsustasid, et vene keeles on *сделан из чего?* 'tehtud millest?', küsimus *из чего?* seostub neil just *-stA*-lõpuga. Mõni on lisanud, et kuna me kirjeldame materjali, siis peaks just *-stA*-lõpp olema. INF-ER3 kaalus ka partitiivi võimalust, kuid jäi siiski oma esialgse vastuse juurde.

(105) МК: Miks elatiiv?

INF-ER3: Вот sellepärast et vene keele kaudu, ehkki õige oleks võib-olla partitiiv, ma ei tea.

МК: Почему элатив?

INF-ER3: Вот потому что с русского языка, хотя, наверное, правильно будет паритив, я не знаю.

INF-ER1, INF-ER2 ja INF-ER10 ütlesid, et eesti keeles *tops on millest?*, seepärast valisid nad ka soome keeles elatiivi.

(106) МК: Miks elatiivi?

INF-ER2: Ei tea, võib-olla eesti keelest?

МК: Kuidas ütleksite eesti keeles?

INF-ER2: Klaas [=tops] on plastist.

МК: Почему *elatiivi*?

INF-ER2: Не знаю, может, из эстонского?

МК: Как бы по-эстонски сказали?

INF-ER2: *Klaas [=tops] on plastist.*

11) Мареk и Микко – мои лучшие друзья. 'Marek ja Mikko on minu parimad sõbrad'

Marek ja Mikko ovat minun parhaat ystävät/kaverit. (8)

*Marek ja Mikko ovat minun parhaita ystäviä. (2)

Siin oli vene emakeelega informantidel jälle rohkem õigeid vastuseid kui eesti emakeelega vastanutel. INF-ER2, INF-ER4, INF-ER7 ja INF-ER10 valisid nominatiivi, selgitades, et kuna tegu on konkreetsete inimestega, nende arv on piiratud ja rohkem parimaid sõpru ei ole, peaks olema nominatiiv.

(107) МК: Miks?

INF-ER4: Sest Marek ja Mikko on kaks konkreetset kaaslast, kaks tükki, nad on minu sõbrad.

MK: See tähendab siin, et nad on tema ainukesed kaks sõpra või on veel keegi?

INF-ER4: Noh, konkreetsetel nemad on sõbrad, teisi me ei tea.

MK: Почему?

INF-ER4: Потому что Марек и Микко – два конкретных товарища, две штуки, они мои друзья.

MK: Это тут значит, что они единственные его два друга, или есть ещё кто-то?

INF-ER4: Ну, конкретно они – друзья, про других мы не знаем.

INF-ER1 lähtus taas eesti keelest: kuna eesti keeles on nominatiiv (*minu parimad sõbrad*), siis soome keeles kasutaks ka nominatiivi. INF-ER8 oma vastust andes otsustas, et *Marek ja Mikko* on mitmus ning siin peaks toimuma subjekti ja predikatiivi ühildumine. INF-ER9 valis nominatiivi kõla järgi ja mainis, et nominatiiv on loogilisem. INF-ER5 valis nominatiivi, sest ei tahtnud konstruktsiooni liiga raskeks teha:

(108) MK: Jah, miks mitte *ystäviä*?

INF-ER5: Eiii!

MK: Ei? Siin on just nominatiiv?

INF-ER5: See on (.), ma ei tea, võib-olla nad räägivadki nii. Vaevalt, milleks nii raskeks teha? (.) *ystäviä* (.) Kuidagi ei tea ma midagi!

MK: Да, почему, например, не *ystäviä*?

INF-ER5: Hee!

MK: Нет? Здесь именно номинатив?

INF-ER5: Это (.), ну не знаю, может они так и говорят. Наверяд ли, зачем так сложно? (.) *ystäviä* (.) Что-то я не знаю ничего!

Ainult kaks informanti eelistasid kasutada partitiivi. INF-ER6 põhjendas oma valikut konstruktsiooniga *mitmus + olla + part*, mis tähendab seda, et kui alus on mitmuses, siis *olla*-verbi kaudu kirjeldav sõna on partitiivis. INF-ER3 seostas predikatiivi sõnaga *palju*, mille järel kasutatakse tavaliselt mitmuse partitiivi:

(109) MK: Miks sa arvad, et siin on *ystäviä* õige?

INF-ER3: Noh, näe, ehk ma valiksin põhimõtteliselt ise tihedamini soome keeles, kui räägiksin, jah, peale *olema*, *olla*-verbi partitiivi. Ja, no jah. (.) Või tähenduses *palju* ehk näiteks *paljon ihmisiä* '*palju inimesi*' jne.

MK: Почему ты думаешь, что здесь *ystäviä* правильно?

INF-ER3: Ну, видишь, я, в принципе, наверное, чаще сама использовала бы на финском, если говорила бы, да, после глагола *olema*, *olla* партитив. И, ну да. (.) Или в значении *много*, то есть, например, *paljon ihmisiä* и т. д.

12) Было интересно следить за твоим выступлением. 'Oli huvitav jälgida sinu esinemist'

Oli kiinnostavaa seurata sinun esitystä(si). (7)

*Oli kiinnostava seurata sinun esitystä. (3)

Ka selle lause tõlkimine õnnestus vene emakeelega informantidel paremini kui eesti omadel. Kõigil õigesti vastanud informantidel olid erinevad valiku põhjendused. INF-ER1 otsustas partitiivi tunde järgi. INF-ER2 valis partitiivi, sest sellistes konstruktsioonides kasutatakse vene keeles adverbi (vrd *было интересно следить*, otsene tõlge: *Oli huvitavalt jälgida.*).

(110) INF-ER2: Sest see on adverb, see ei ole adjektiiv.

MK: Ahah, aga adverb ei oska käänduda, see on siiski adjektiiv, *kiinnostava*. Eks ole? Huvitav on *kiinnostava* ja *kiinnostavaa* on partitiiv. Või Te peate silmas, et seda kasutatakse nagu adverbi [vene keeles]?

INF-ER2: Kasutatakse adverbina. Mulle lihtsalt tuli meelde, et, noh, analoogsetes olukordades **on hyvää, on kivaa*, vist on sama vorm.

INF-ER2: Потому что это наречие, это не прилагательное.

MK: Ага, но наречие не умеет склоняться, это всё-таки прилагательное, *kiinnostava*. Да? Интересный – это *kiinnostava*, и *kiinnostavaa* – это партитив. Или Вы имеете в виду, что оно употребляется как наречие?

INF-ER2: Употребляется как наречие. Я просто вспомнила, что, ну, в аналогичных ситуациях **on hyvää, on kivaa*, наверное, такая же форма.

INF-ER3-1 tekkisid ka seosed, seda konstruktsiooni võrdles ta väljendiga *on hauskaa* ning ütles, et sellistes konstruktsioonides kehtib reegel *olla*-verb + partitiiv. INF-ER5 ütles, et kuna lauses ei ole aktiivset tegijat (nagu nt lauses nr 7: *Kissa on ystävällinen.*), siis peaks olema partitiiv. Ka INF-ER10 mõtles sarnaselt. Tema meelest puudus lausest subjekt (kuid tegelikult on, selleks on A-infinitiivis verb *seurata*) ja seepärast pidi olema pärast *olla*-verbi adjektiiv partitiivis. INF-ER7 ütles, et lauses väljendatakse mingit tunnet, kogemust, mis teeb lause mõtte abstraktseks. INF-ER8 aga arvas, et tegemist on kinnistunud väljendiga, milles peaks kasutama partitiivi.

(111) MK: Miks sa valisid *kiinnostavaa* partitiivis?

INF-ER8: *Kiinnostavaa*. (...) Ei tea, võib-olla see kirjeldab kuidagi. Kui see oleks nominatiivis, siis (.). Ühesõnaga ma ei tea, ei oska seda kuidagi loogiliselt põhjendada. Noh, ei tea, äkki on mingi kinnistunud väljend soome keeles, nagu *olla*-verb millegagi ja tihti läheb sellisesse vormi, ma ei tea. Võib-olla nii saab seda põhjendada.

MK: Почему ты выбрал *kiinnostavaa* в партитиве?

INF-ER8: *Kiinnostavaa*. (...) Не знаю, может это как-то описывает. Если бы это было в именительном, то (.). Короче, я не знаю, не могу тебе это как-то логически обосновать. Ну, не знаю, может какое-то выражение устоявшееся в финском, как будто глагол *olla* с чем-то и часто идёт в такую форму, я не знаю. Может это так обосновывается.

INF-ER4 valis nominatiivi vene keele järgi, kuigi vene keeles on sellises struktuuris adjektiiv asemel üldse adverb. INF-ER9 valis nominatiivi tunde järgi, ütles, et talle tundub, et õige on nominatiivis. INF-ER6 üritas selgitada süntaksi kaudu, arvates, et adjektiiv *kiinnostava* on subjekti positsioonis ning sellises positsioonis on ta nominatiivis.

(112) МК: Miks on *kiinnostava* nominatiivis?

INF-ER6: Sest see on vist subjekt. Kui saab nii öelda, see on subjekti rollis, kui võib seda nii selgitada.

МК: Ja subjekti rollis on adjektiiv nominatiivis?

INF-ER6: No jah. Antud lauses küll.

МК: Почему *kiinnostava* в номинативе?

INF-ER6: Потому что это, вроде, подлежащее. Если можно так сказать, это в роли подлежащего, если можно так объяснить.

МК: И в роли подлежащего – прилагательное в номинативе.

INF-ER6: Ну да. В данном предложении, да.

Seda lauset tõlkides ei lähtunud ükski informant eesti keelest.

13) Моя мама – врач. 'Minu ema on arst'

(Minun/mun) äiti(ni) on **lääkäri**. (10)

Ka kõik vene emakeelega informandid valisid õige vormi nominatiivis. INF-ER3, INF-ER5, INF-ER6 ja INF-ER7 lähtusid sellest, et subjekt *äiti* on ainsuses ja konkreetne ning see nõuab nominatiivi kasutamist.

(113) МК: Miks nominatiiv?

INF-ER7: Eee, nominatiiv, sest põhimõtteliselt ma tunnen teda, oma ema, ja see on ainsus, vot, ja üks inimene, jah. Ma tunnen teda, üks [inimene], ainsus.

МК: Номинатив почему?

INF-ER7: Эээ, номинатив, потому что, в принципе, я её знаю, свою маму, и это единственное число, вот, и один человек, да. Я её знаю, один, единственное число.

Informant INF-ER1 toetus taas eesti keelele:

(114) МК: Miks mitte *lääkäriä*?

INF-ER1: Nagu eesti keeles.

МК: Почему не *lääkäriä*?

INF-ER1: *Nagu eesti keeles.*

INF-ER4 aga lähtus vene keelest, võrreldes soomekeelset lauset venekeelsega *она есть врач* 'ta on arst', milles *врач* on ka nominatiivis. INF-ER8 arvates on *äiti* ja *lääkäri* lauses võrdsed lauseliikmed ja mõlemad on substantiivid, mille põhjal sobib siia lausesse just nominatiiv. INF-ER9 ja INF-ER10 ütlesid, et muud käänat ei saagi olla:

(115) INF-ER9: *Minun äiti on lääkäri.*

МК: *Lääkäri* nominatiivis, äkki võite ka öelda miks?

INF-ER9: Noh, sest midagi muud [mingit muud käänat] siia ei ütle, mida siin öelda?

INF-ER9: *Minun äiti on lääkäri.*

МК: *Lääkäri* в номинативе, может быть тоже сможете сказать почему?

INF-ER9: Ну, потому что ничего другого тут не скажешь, что тут скажешь?

Keeleõppijate kokkuvõte:

INF-ER1 ja INF-ER6–10 kinnitasid, et vormi valides olid nad kas täielikult või mõnikord lähtunud eesti keele oskusest. INF-ER6 mainis, et kuna soome keele õpetamisel kasutati lähtekeelena eesti keelt, mõtleb ta tihtipeale eesti keele loogika peale, kui valib mingit vormi soome keeles. INF-ER7 ja INF-ER8 lisasid, et keelt õppides jäävad mingid vormid meelde ning mingid struktuurid tulevad mõtlemata ette. INF-ER9 ütles, et peale eesti keele mõjutab tema valikut ka emakeel – vene keel. INF-ER10 mainis oma vastuses, et eesti keele oskus segab mõnikord õiget vormi valida ja praegu ta pigem sellele ei toetu. Informant ütles ka, et õppis pähe teatud fraasid ja püüab nende abil kasutada analoogseid struktuure.

(116) INF-ER10: Ma enam ei toetu... Algul toetusin ma eesti keele oskusele, kuid see on mind tihtipeale alt vedanud, seepärast olen enda jaoks otsustanud nii, et algul ma lihtsalt tuupisin neid fraase, kinnistunud väljendeid, ja juba nende fraaside analoogia järgi ma hakkas moodustama [moodustan] uusi väljendeid, toetudes nendele reeglitele, mis ma olen enda jaoks selgeks saanud. Ma ütlen nii, et eesti keelele (ja eriti vene keelele) toetumine on halb mõte. Siiski soome keel, see on väga eriline.

INF-ER10: Я больше основываюсь на... Первое время я основывался на знании эстонского языка, но оно меня часто подводило, поэтому я решил для себя так, что я первое время просто заучивал эти фразы, устойчивые фразы, и уже по аналогии с этими фразами я буду формулировать [формулирую] новые другие фразы, основываясь на этих правилах, которые я для себя вызубрил. Я скажу так, что это плохая идея: основываться на эстонском, тем более на русском. Всё-таки финский язык, он очень особенный.

INF-ER1 vastas, et reegleid ta väga ei mäleta, kuid teab, et partitiivi on soome keeles märgatavalt rohkem kui eesti keeles. INF-ER2 ütles ka, et reegleid ta enam ei mäleta, kuid eesti keelgi pole talle toeks. INF-ER3, INF-ER4 ja INF-ER5 oskasid ka välja tuua reeglid, millal kasutada partitiivi ja nominatiivi. INF-ER3 ja INF-ER4 ütlesid, et nominatiivi kasutatakse siis, kui subjekt on nominatiivis ning see on täpne ja loendatav. Kui subjekt on mitmuses, peaks valima partitiivi. Partitiivi valikut mõjutab nende meelest ka see, kas subjekt on loendatav või loendamatu, kui subjektiks on loendamatu sõna ehk aine- või abstraktsõna, tasuks valida partitiivi. INF-ER5 lisas ka seda, et kui subjekt puudub (arvatavasti mõtles informant aktiivse tegija puudumist nagu nt lauses 12: *Oli kiinnostavaa seurata esitystäsi.*), peaks predikatiiv olema partitiivis.

- (117) INF-ER3: Noh, mitmus, ma kasutan partitiivi selliste sõnadega nagu näiteks *paljon*.
 MK: Aga kui on pärast *olla*-verbi?
 INF-ER3: Tead, kui (põhimõtteliselt) ma saan panna seda sõna [*paljon*] lausesse mõttes, siis ma kasutan ka partitiivi, noh tähenduses *paljon*, jah, näiteks, aga ilma selle sõnata ma ütlen ka partitiivi. (...) Nominatiivi kasutan siis, kui ei ole mitmust, kasutan, kui on täpne kogus, võib-olla, nagu üks inimene või kui see on ilmselt loendatav, ma ei mäleta, kas on see seotud või ei ole seotud [reegliga].
 MK: Ehk sa toetusid vene või eesti keelele [vastamise] ajal?
 INF-ER3: Jah, muidugi.
 MK: Millisele [keelele] rohkem?
 INF-ER3: Kuna laused olid vene keeles, on loogiline, et toetusin rohkem vene keelele, kui laused oleksid eesti keeles, oleks teisiti.
 MK: Ehk siis eesti keele kaudu sa ei mõelnud?
 INF-ER3: Mõnedes kohtades mõtlesin, mõnedes lausetes, mis on võib-olla seotud [=sarnased] eesti keele lauseehitusega.
 INF-ER3: Ну, *mitmus*, партитив я использую с такими словами как типа *paljon*, например.
 MK: Но а если после глагола *olla*?
 INF-ER3: Знаешь, если, в принципе, я могу поставить это слово в предложение мысленно, то я тоже использую партитив, ну в значении *paljon*, да, например, но без этого слова тоже скажу партитив. (...) Номинатив использую, когда не *mitmus*, использую, когда точное количество, наверное, типа один человек или когда это, возможно, исчисляемое, я не помню, связано это или не связано...
 MK: Ты может быть опиралась на русский или эстонский язык во время...
 INF-ER3: Да, конечно.
 MK: На какой больше?
 INF-ER3: Так как предложения были на русском языке, логично, что опиралась на русский язык, если бы были на эстонском, было бы по-другому.

МК: То есть через эстонский язык ты не думала?

INF-ER3: В некоторых случаях думала, в некоторых предложениях, которые, возможно, по строению с эстонским связаны [=похожи].

3.1.3. Eesti ja vene keelest soome keelde tõlkimisel ilmnenud predikatiivikasutuse kokkuvõte

Soome keelde tõlkimisel ei olnud ühtegi viga ainult kolmes lauses (laused 2, 7 ja 13). Nendes lausetes on subjekt ainsuses ja nominatiivis kõigis kolmes keeles, millest saab järeldada, et eesti ja vene emakeelega soome keele oskajad teevad täpsemaid valikuid siis, kui subjekt on ainsuse nominatiivis, kusjuures subjekt ei saa olla aine- või abstraktsõna. Siin võib rääkida ka positiivsest ülekandest, kuna kõigis kolmes keeles kasutatakse predikatiivi käändena nominatiivi. Lauses 9 (klassifitseeriva sõnaga (*head sorti*) lause) üldjuhul osatakse valida õiget vormi kas eesti või vene keele järgi. Lausetes 3 ja 11, kus predikatiivi käändest sõltus *parimate sõprade* arvu piiratus või piiramatus, ei osanud eesti keele oskajad lähtuda eesti keele loogikast, mis antud juhul töötab ka soome keeles. Õige valikuni ei jõutud, kuna arvati, et see läheb teise reeglga vastuollu (nt kuna sõpru on kaks, siis mitmusega peaks olema alati partitiiv), või ei teatud, et ka soome keeles võib nende käänete abil natuke muuta lause semantikat. Raskemateks osutusid aga laused 1 ja 6, milles oli tegu ainesõnadega. Kuna eesti ja vene keeles ei mõjuta ainesõna olemasolu predikatiivi käände valikut (eesti ja vene keeles on nominatiiv), valisid paljud eesti ja vene emakeelega informandid ka soome keeles partitiivi asemel nominatiivi. Ka abstraktsõnaga lauses 5 ei teadnud kõik informandid partitiivi kasutada, vaid lähtusid emakeelele omasest nominatiivist.

Mitmuses subjektiga lauses 4 oskasid paljud informandid põhjendada, miks peaks soomekeelses lauses kasutama predikatiivi partitiivis. Selle reegli põhjal on mitmed valinud sama partitiivi sarnases lauses (lause 8), kus subjekt oli ka mitmuses, kuid täpne, mis lubab aga kasutada ka soome keeles nominatiivi. Materjali kirjeldavas lauses nr 10 ei oletanud ükski informant partitiivi võimalust, nii eesti kui vene emakeelega informandid valisid oma vastuseks eesti või vene keele järgi elatiivi. Ka lause 12 (aktiivse tegijata lause) tekitas informantidele raskusi õige käände valimisel.

Informantide vastuste põhjal võib öelda, et nii eesti kui vene emakeelega soome keele õppijad toetuvad oma vastust andes oma emakeelele. Eesti keelt oskavad vene

emakeelega soome keele oskajad lähtuvad ka vahepeal eesti keelest, kuna keelte vahel on palju sarnasusi. Informantide tõlgete täpsusest on ka näha, et eesti emakeelega vastajad toetuvad rohkem oma emakeelele ehk oletavad keelte sarnasust rohkem kui vene emakeelega soome keele õppijad, kes üritavad rohkem lähtuda õpitud reeglitest. Selline nähtus on loogiline, sest eesti ja soome keel on sugulaskeeled ja nende kõnelejad võivad mõtlemata uskuda, et keel käitub samamoodi. Vene ja soome keel sugulaskeeled ei ole, seega vene emakeelega soome keele õppijad toetuvad pigem kas varem õpitud reeglitele või eesti keelele.

Oluliseks faktoriks vormi valimisel võib ka pidada keeleõppija kogemust. Kuna paljud informandid on põhjendanud oma valikut fraasidega *tunde järgi, olen kuulnud, olen varem näinud, tundub õige*, võib järeldada, et keelt õppides moodustub igal inimesel oma keeletaju, mis aitab tal mõista, kas lause kõlab õigesti (nt „soomepäraselt“) või tundub vale.

3.2. Predikatiivi sisaldavate lausete tõlkimine soome keelest eesti keelde

Soome emakeelega informantide ülesandeks oli tõlkida laused soome keelest eesti keelde. Nende intervjuude eesmärk oli välja selgitada, millest lähtuvad soome keele kõnelejad predikatiivi käände valimisel eesti keeles ning kuidas nad suudavad oma valikut põhjendada. Soome emakeelega informantide tähis on INF-FI(number). Kõik soome emakeelega informandid on õppinud eesti keelt ülikoolis (1–3 aastat). Intervjuud viidi läbi soome keeles, INF-FI3, INF-FI7 ja INF-FI8 eelistasid vahepeal vastata eesti keeles, et harjutada oma keeleoskust, ka teised informandid on vahepeal eesti keelele üle läinud.

1) Tämä on maitoa.

See on piim. (2)

*See on piima. (8)

INF-FI9 mainis oma vastuses, et selline struktuur on talle tuttav ja sellise struktuuriga lausetes peaks olema nominatiiv. INF-FI6 soome keele reeglitest ei lähtunud,

ta ütles, et vaatamata sellele, et soome keeles on partitiiv, peaks eesti keeles kindlasti sellistes lausetes nominatiiv olema:

- (118) MK: Miks sa valisid nominatiivi? Soome keeles kasutatakse partitiivi.
INF-FI6: Jah, sest soome keeles kasutatakse seda „osavormi“, aga ma tean, et eesti keeles peaks olema nominatiiv.
MK: Miksi valitsit nominatiivin? Suomeksi käytetään partitiivia.
INF-FI6: Joo, koska suomessa käytetään sitä „osamuotoa“, mut mä tiedän, et virossa pitäis olla nominatiivi.

Ülejäänud kaheksa informanti valisid aga soome keelele loomuliku partitiivi. Kõik informandid oskasid selgitada oma valikut selle kaudu, et *piim* on kas ainesõna, loendamatu sõna või osa kogu maailma piimast, seega oleks loogiline ka eesti keeles kasutada partitiivi (näited 119, 120). Näitest 120 tuleb väga ilmekalt esile keeleõppija oletatav sarnasus, informant usub, et eesti keel võiks sel olukorral käituda soome keele moodi.

- (119) MK: *See on piima*. Miks sa valisid selle *piima*-vormi, eks siis partitiivi?
INF-FI3: Sellepärast et on see partitiiv soome keeles, aga ma õigesti ei mäleta, kas õige vorm on *piima* [kahtleb, kas partitiivis oligi *piima* õige vorm] või midagi veel.
MK: See on partitiivivorm, see on õige, aga...
INF-FI3: Aga soome keel on siis põhjenduseks, miks ma partitiivi siia valisin. (.) Ma ei oskaks siin muud vormi kasutada.
- (120) MK: Nii, ehk siis *see on piima*, miks partitiiv?
INF-FI2: Sest soome keeles on partitiiv ehk nagu *piim* on ainesõna, sellepärast kasutataksegi partitiivi. Soome ja eesti keel on sarnased keeled, minu meelest peaks olema sama loogika, selle järgi valisingi partitiivi.
MK: Niin, eli *see on piima*, miks partitiivi?
INF-FI2: Koska suomeksi on partitiivi eli tota *maito* on ainesana, sen takia käytetäänki partitiivi. Suomi ja viro ovat samanlaisia kieliä, mun mielestä, pitäisi olla sama logiikka, sen takia valitsinkin partitiivin.

2) Uiminen on kiva harrastus.

Ujumine on hea/tore/kena hobi. (10)

Kõik informandid tõlkisid selle lause eesti keelde õigesti. Oma valikut põhjendasid INF-FI1-5 ja INF-FI9 sellega, et soome keeles on ka nominatiiv ja mingi muu kääne siia lausesse ei sobiks. INF-FI4 lisas, et kui soome keeles on nominatiiv, siis eesti keeles on ka.

(121) INF-FI4: Nii, sest soome keeles on ka nominatiiv. Kui soome keeles on nominatiiv, siis eesti keeles peaks olema (ka) ja *uiminen* on selline teatud asi ehk sellepärast on soome keeleski nominatiiv.

INF-FI4: Niin, koska suomeksi on myös nominatiivi. Jos suomeks on nominatiivi, niin viroksi pitäisi olla ja *uiminen* on sellane tiety asia eli sen takia on suomeksikin nominatiivi.

INF-FI7 esitas sõnale *ujumine* küsimusele *mis on hea?* ja sai vastuseks *hea*, millega põhjendaski ta oma valikut. INF-FI8 toetus sellele, et *ujumine* on üks teatud harrastus ning sellisel juhul kasutatakse mõlemas keeles tavaliselt nominatiivi. INF-FI6 ja INF-FI10 kasutasid oma vastustes terminit „predikatiiv“ ning selgitasid, et predikatiiv ei saagi olla muus vormis.

(122) MK: Miks *tore harrastus* on nominatiivis?

INF-FI10: Eeee, sest see on predikatiiv.

MK: Ah soo, sest see on predikatiiv? Ja predikatiiv peab olema eesti keeles nominatiivis?

INF-FI10: Jah.

MK: Miksi *tore harrastus* on nominatiivissa?

INF-FI10: Eeee, koska se on predikatiivi.

MK: Ai niin, koska se on predikatiivi? Ja predikatiivin täytyy olla viron kielessä nominatiivissa?

INF-FI10: Joo.

3) Leena ja Niina ovat parhaita kavereitani.

Leena ja Niina on minu/mu kõige paremaid/parimaid sõpru. (5)

*Leena ja Niina on minu kõige paremad/parimad sõbrad. (5)

Partitiivi valinud informandid INF-FI1, INF-FI2, INF-FI3, INF-FI7 ja INF-FI8 selgitasid, et kuna rääkijal võib olla veelgi muid parimaid sõpru, siis võiks ka olla eesti keeles partitiiv:

(123) MK: Miks valisid partitiivi?

INF-FI1: Soome keeles on ka partitiiv.

MK: Äkki võiksid selgitada, miks soome keeles on partitiiv?

INF-FI1: No jah, sest Leena ja Niina ei ole ainukesed parimad sõbrad, võib-olla on ka teisi, kui oleks nominatiiv, siis sõprade arv oleks piiratud.

MK: Miksi valitsit partitiivin?

INF-FI1: Suomeksi on myös partitiivi.

MK: Ehkä voisit selittää, miks suomeks on partitiivi?

INF-FI1: No joo, koska Leena ja Niina ei oo ainoat parhaat kaverit, on ehkä muitakin, jos olis nominatiivi, niin kaverien määrä olisi rajoitettu.

INF-FI3 valis algul vormi nominatiivis, põhjendades seda sellega, et seda oli lihtsam moodustada, kuid ise kasutaks oma lauses partitiivi, MK abil moodustati lause partitiiviga. INF-FI4 ja INF-FI9 nominatiivi, sest arvasid, et eesti keeles ei kasutata nii palju partitiivi ja just selles lauses oleks õige koht nominatiivi jaoks.

(124) INF-FI9: Sest, sellepärast (.). Sest eesti keeles peaks, ma ei tea.

MK: Soome keeles on partitiiv, *parhaita kavereita*, keda?

INF-FI9: No nii, on. Noh soome keel kasutab rohkem partitiivi kui seda nominatiivi ja tavaliselt nendes lausetes nominatiivi ei kasutata, aga eesti keeles kasutaksin järelikult nominatiivi.

INF-FI9: *Sest, sellepärast (.). Koska viroks peaks, ma ei tea.*

MK: Suomeks on partitiivi, *parhaita kavereita*, ketä?

INF-FI9: No niin, on. No tota suomi käyttää partitiivia enemmän kuin sitä nominatiivia ja nominatiivia yleensä ei käytetä niissä lauseissa, mutta viroks käyttäisin sitä nominatiivia siis.

INF-FI10 vastas, et nominatiiv selles lauses kõlab eestipärasemalt ja valis selle põhjal nominatiivi. INF-FI5 ja INF-FI6 polnud kindlad, kas sellises lauses võiks nominatiivi ja partitiivi abil lause mõtet muuta, ning valisid nominatiivi.

(125) INF-FI5: Ilmselt (.), valisin nominatiivi, kuna ma ei ole, ei ole kindel, kas võib seda nagu kõnealust predikatiivilause tüüpi kasutada eesti keeles, et *Leena ja Niina ovat parhaita kavereitani* [partitiivis], nagu ütlesime kasvõi et, et *Helsinki ja Tampere ovat Suomea 'Helsingi ja Tampere on osa Soomest'*.

INF-FI5: Ehkä (.), valitsin nominatiivin sen takia, että en ole, en ole varma, voiko tuota niinku kyseistä predikatiivilausetyyppiä käyttää viroksi, että *Leena ja Niina ovat parhaita kavereitani*, niinku sanottais vaikka että, vaikka että *Helsinki ja Tampere ovat Suomea*.

4) Koirat ovat ystävällisiä.

Koerad on sõbralikud. (8)

*Koerad on sõbralikke. (2)

INF-FI3, INF-FI7, INF-FI8 ja INF-FI9 on valinud nominatiivi kas tunde või kõla järgi, informandid ütlesid, et nominatiiv tundub selles lauses õige, kuid grammatiliselt nad põhjendada seda ei oska.

(126) MK: Mhm, *sõbralikud*, valisid nominatiivi, miks sa valisid nominatiivi, soome keeles on partitiiv.

INF-FI7: (.). Ma ei tea, üks hetk. (.). Tõesti, ma ei nüüd oska öelda, ma arvan, et see lihtsalt tundus nii, et eesti keeles peab ütleva nii. Kas see on valesti, kas sa saad öelda?

INF-FI6 ja INF-FI10 valisid taas nominatiivi, selgitades, et predikatiiv ei saa olla partitiivis. INF-FI4 mainis, et sellise struktuuriga lausetes on nominatiiv eesti keeles tavaline nähtus. INF-FI1 ütles, et ülikoolis on õpetatud, et sellises struktuuris toimub ühildumine.

INF-FI2 ja INF-FI5 valisid siiski partitiivi. INF-FI2 viitas sellele, et soome keeles on kasutusel ka partitiiv ja käänas samamoodi, nagu soome keeles on. INF-FI5 põhjendas oma valikut reegli kaudu, mis kehtib soome keeles: kuna ei räägita teatud koortest, peaks olema partitiiv.

5) Uiminen on kivaa.

Ujumine on tore. (8)

*Ujumine on **toredat.** (2)

INF-FI2, INF-FI3 ja INF-FI4 valisid nominatiivi, sest see kas tundub või kõlab õige, lisasid, et eesti keeles kohtab just sellistes lausetes palju nominatiivi soomekeelse partitiivi asemel. INF-FI8 ja INF-FI9 lähtusid nominatiivi valikus sellest, et partitiivivorm *toredat* ei kõla selles lauses õigesti ja tundub võõras:

(127) INF-FI8: *Ujumine on tore, (.) ei, tored... (.)* jaa, ma arvan, et on *tore*.

MK: Miks mitte *toredat*?

INF-FI8: Mmm, ma ei tea, see ei kõla õigesti, see *ujumine on tore*, ei, *toredat*, no jah, ma ei oska põhjendada, lihtsalt ei kõla õigesti.

MK: Ehk see nominatiiv oleks parem variant, variant?

INF-FI8: Nii ma arvasin, jah.

INF-FI8: *Ujumine on tore, (.) ei, tored... (.)* joo, mä luulen, et on *tore*.

MK: Miks ei *toredat*?

INF-FI8: Mmm, *ma ei tea, see ei kõla õigesti, see ujumine on tore*, ei, *toredat*, no joo, *ma ei oska põhjendada, lihtsalt ei kõla õigesti*.

MK: Eli toi nominatiivi olisi parempi variantti, vaihtoehto?

INF-FI8: Niin mä luulin, joo.

INF-FI1 tõi nominatiivi vormi põhjuseks selle, et lauses peab toimuma *mine*-teonime ja adjektiivi ühildumine käändes. INF-FI6 ja INF-FI10 oskasid taas öelda, et lauses on tegemist predikatiiviga, mis on eesti keeles nominatiivis:

(128) MK: Mispärast nominatiiv?

INF-FI6: Sest et *tore* on predikatiiv, mida kasutatakse eesti keeles nominatiivis.

MK: Minkä takia nominatiivi?

INF-FI6: Sen takia, että *tore* on predikatiivi, jota käytetään viron kielessä nominatiivis.

Väärä vormi valinud INF-FI5 selgitas oma valikut jällegi soome keele reegli järgi: adjektiiv pärast tegemist kirjeldavat substantiivi on partitiivis. INF-FI7 ei olnud kindel, mis vorm sobiks siia parem ja otsustas valida soome keele järgi.

6) Maito on valkoista.

Piim on valge. (5)

*Piim on valget. (5)

Ka seda lauset tõlkides oskasid INF-FI6 ja INF-FI10 öelda, et eestikeelses lauses on predikatiiv tavaliselt nominatiivis. INF-FI4 arvas, et siin peab toimuma subjekti ja predikatiivi ühildumine.

(129) INF-FI4: Valisin nominatiivi, sest *piim* on nominatiivis. Ehk peaks predikatiiv olema samas vormis kui subjekt?

INF-FI4: Valitsin nominatiivin, koska *maito* on nominatiivi. Ehkä predikatiivin pitäis olla samassa muodossa kuin subjekti?

INF-FI8 arvas, et kuna kogu maailma piim on valge, siis ei peaks omadussõna olema partitiivis. INF-FI9 kordas, et sellistes lausetes peab olema nominatiiv, kuid grammatilist selgitust nimetada ei oska.

Nominatiivi valinud informandid tegid oma otsuse soome keele põhjal. INF-FI1, INF-FI2 ja INF-FI5 tõdesid, et kuna *piim* on ainesõna, peaks seda kirjeldav adjektiiv olema partitiivis.

(130) INF-FI2: Soome keeles on samamoodi. *Piim* on ainesõna ehk seda ei saa loendada, näiteks autosid saab loendada – *üks auto, kaks autot* – ent *piima* ei ole võimalik kokku lugeda, sellepärast valisin partitiivi.

INF-FI2: Suomeks on samalla tavalla. *Maito* on ainesana eli sitä ei voi laskee, esimerkiks *autoja* voi laskea – *yks auto, kaks autoo* – mut *maitoa* ei oo mahollista laskee, sen takia valitsin partitiivin.

INF-FI3 kasutas sarnast loogikat, ütles, et soome keeles räägiks lause kõigist piimadest üleüldiselt. INF-FI7 ei olnud oma valikus teist korda kindel ja kordas, et lähtub pigem soome keele oskusest, kui mingi struktuuri õigsuses pole kindel.

7) Kissa on ystävällinen.

Kass on sõbralik. (10)

INF-FI1, INF-FI2, INF-FI3, INF-FI5, INF-FI7 ja INF-FI8 valisid nominatiivi, lähtudes soome keele reeglist: *kass* on üks, konkreetne ja loendatav.

(131) INF-FI3: *Kass on sõbralik*, on üks kass. Siin ei saa partitiivi kasutada, sest on vaid üks kass.

INF-FI3: *Kass on sõbralik*, on yksi kissa. Siin ei saa partitiivia käyttää, koska on vain yksi kissa.

INF-FI4 ütles, et soome keeles on ka nominatiiv, siin eesti keeles ei peaks vorm erinema. INF-FI9 valis nominatiivi subjekti põhjal, kuna *kass* on nominatiivis, peaks ka *sõbralik* nominatiivis olema. INF-FI6 ja INF-FI10 toetusid samale selgitusele, INF-FI10 lisas, et soome keeles varieerub predikatiiv nominatiivi ja partitiivi vahel, eesti keeles on aga see nominatiivis.

(132) INF-FI10: No siis, kuna see on selline predikatiiv, mis soome keeles varieerub: partitiiv või nominatiiv, eesti keeles on see, see on vaid nominatiivis.

INF-FI 10: No siis, koska, se on sellane predikatiivi, joka suomessa vaihtelee: partitiivi tai nominatiivi, virossa se on, se on vain nominatiivi.

8) Pekan silmät ovat siniset.

Pekka silmad on sinised. (10)

Lauset tõlkides valisid kõik informandid õige vormi. Samas on kõik informandid pakkunud ühte ja sama põhjendust, mis aga eesti keeles nii olulist rolli kui soome keeles predikatiivi käände valiku korral ei mängi. Nimelt põhjendasid informandid oma valikut sellega, et inimesel on kaks silma ehk teatud kogus silmi ja subjekt on konkreetne, mis võimaldab kasutada soome keeles predikatiivi ka mitmuses, eesti keeles ühildub üldjuhul predikatiiv arvus ja käändes subjektiga ning selleks eritingimusi (nagu nt soome keele juures) ei ole, kusjuures adjektiiv predikatiivi rollis on eesti keeles alati nominatiivis.

(133) MK: Miks on nominatiiv?

INF-FI8: Sest *silmad* on konkreetsed, ma tean, et neid on kaks ja need on konkreetsed...

9) Nämä appelsiinit olivat hyvää laatua.

Need apelsinid olid head sorti. (5)

Need apelsinid olid head sordist. (2)

*Need apelsinid olid head sordiga. (3)

Õige vormi valinud informandid valisid partitiivi, sest soome keeles on kasutusel ka partitiiv. Põhjenduseks, miks partitiiv on õige, tõid nad välja, et erinevaid sorte on palju ja apelsinid on osa mingist ühest sordist.

- (134) INF-FI4: Valisin ka eesti keeles partitiivi soome keele malli järgi ehk räägitakse apelsinidest ehk nagu kõne all on osa sellest heast sordist, on muidki sorte, jah. (.) Nii et eesti keeles võiks olla sama analoogia.

INF-FI4: Valitsin virossakin partitiivin suomen kielen mallin mukaan eli puhutaan appelsiineista eli tota puheessa on osa siitä hyvästä laadusta, on muitakin laatuja, joo. (.) Niin virossa voisi olla sama analogia.

Kaks informanti on valinud elatiivi, mis on kindlasti ka õige. INF-FI6 põhjendas, et partitiiv tundub sellises konstruktsioonis eesti keelele loomulik olevat ning arvas, et partitiiv kõlaks selles lauses soomepäraselt. INF-FI10 ütles, et nominatiiv on kindlasti võimatu, mõtles ka partitiivi võimalikkusele, kuid otsustas siiski elatiivi kasuks.

- (135) MK: Miks sa valisid elatiivi?

INF-FI10: Eem, sest ei saa olla nominatiiv, ja siis see on selline erinev [muu vorm] kui soome keeles.

MK: A miks ei võiks olla partitiiv kui soome keeles oli, *head sorti*?

INF-FI10: Ehk võiks ka partitiiv olla, võib-olla olen mõelnud palju, sest oli paljon neid näiteid [lauseid enne].

MK: Miksi valitsit elatiivin?

INF-FI10: Eem, koska ei voi olla nominatiivi, ja sit se on semmone eri kuin suomessa.

MK: A miks ei voisi olla partitiivi kuten suomessa oli, *head sorti*?

INF-FI10: Ehkä voisi olla partitiivikin, ehkä olen ajatellut paljon, koska oli palju näitä esimerkkejä...

INF-FI3, INF-FI7 ja INF-FI8 valisid komitatiivi, mis aga siia lausesse küll hästi ei sobiks. INF-FI3 võrdles antud kirjeldust (*head sorti*) väljendiga *kõrge kvaliteediga* ja arvas, et siin võiks sama juhtum olla. INF-FI8 ütles, et on võimalik, et ta on varem kuulnud sarnaseid väljendeid. INF-FI7 arvas, et kuna *sort* väljendab *apelsiinide* omadust, oleks vaja kasutada komitatiivi ja partitiiv pigem ei sobiks.

- (136) INF-FI7: Seda ma mõtlesin, et see on see *ominaisuus* 'omadus' ja seda peab kasutama.

MK: Kas siia sobiks näiteks partitiiv: *olid head sorti*, kuidas arvad, nagu soome keeles – *hyvää laatua?* (...)

INF-FI7: No pigem mitte, ma ei kirjutaks nii.

10) Muki on muovia.

Tops on plastist/plastikust. (4)

*Tops on **plasti**. (5)

*Tops on **plast**. (1)

INF-FI4, INF-FI6 ja INF-FI9 põhjendasid elatiivi valikut struktuuriga *tehtud millest?*, informandid ütlesid, et peaks olema erisugune vorm.

(137) MK: Miks elatiiv?

INF-FI6: Sest (.) tuleb meelde, et eesti keeles öeldakse, et mingi asi on tehtud *millestki*, sellistes olukordades kasutaksin elatiivi.

MK: Miksi elatiivi?

INF-FI6: Koska (.) tulee mieleen, että viroksi sanotaan, et joku asia on tehty *jostakin*, sellaisissa tilanteissa käyttäisin elatiivia.

INF-FI10 mainis, et ainet ja ametit predikatiiviga kirjeldades on see elatiivis.

Viis informanti valisid soomepärase partitiivse predikatiivi. INF-FI1, INF-FI2 ja INF-FI5 ütlesid, et valisid vormi soome keele kaudu (materjali kirjeldav predikatiiv partitiivis).

(138) INF-FI5: Valisin partitiivi sellepärast, et loodetavasti toimib see samamoodi nagu soome keeles, et tops ja plast on mõlemad, on mõlemad nagu substantiiv np [=nimisõnafraas] ja kui mõlemad on substantiivid, siis valitakse kääne selle kirjeldava substantiivi järgi ja kuna plast on ainesõna, siis valin partitiivi.

INF-FI5: Valitsin partitiivin sen takia, koska toivottavasti se toimii samalla tavalla kuin suomessa, että muki ja muovi on molemmat, on molemmat tuota substantiivi np ja jos molemmat on substantiiveja niin silloin valitaan sijamuoto sen kuvailevan substantiivin mukaan ja koska muovi on ainesana, niin valitsen partitiivin.

INF-FI3 välistas nominatiivi ja genitiivi võimaluse ja selle põhjal oli ta valinud partitiivi. INF-FI7 aga ütles, et partitiiv võiks kirjeldada topsi omadust, ning tõi välja ka küsimuse: *mida see tops on?*

Nominatiivi valinud INF-FI9 oma valikut põhjendada ei osanud.

11) Marek ja Mikko ovat parhaat kaverini.

Marek ja Mikko on minu/mu kõige paremad/parimad sõbrad. (10)

Kõik informandid valisid nominatiivi ja selle valiku põhjuse mõte langeb kõigil informantidel kokku. Informantide meelest peaks siin partitiiv olema, kuna parimate sõprade arv on piiratud, neid on kaks ja rääkijal pole olemas muid parimaid sõpru.

- (139) INF-FI2: Valisin nominatiivi, sest parimate sõprade arv on piiratud ehk mul on vaid kaks parimat sõpra ja muid ei või olla.

INF-FI2: Valitsin nominatiivin, koska parhaiden kavereiden määrä on rajoitettu eli minulla on vain kaks parhast kaveria eikä muita voi olla.

12) Oli mielenkiintoista seurata esitystäsi.

Oli huvitav jälgida sinu/su esinemist. (9)

*Oli **huvitavat** jälgida su esinemist. (1)

INF-FI2, INF-FI7 ja INF-FI9 nominatiivi valikut põhjendada ei osanud, see oli pigem nende jaoks äraarvamine või valik tunde järgi. INF-FI3 ütles, et siin peaks olema nominatiiv, ja lisas, et ei tea ühtegi keelt (peale soome keele), kus sellistes konstruktsioonides oleks võimalik partitiiv.

- (140) INF-FI3: Ma ei mõtle välja ühtegi keelt, mida räägiksin, kui soome keelt, kus see oleks partitiivis ja partitiiv oleks struktuuris, tundub nii, et kõne all on soome keele kapriis.

INF-FI3: Mä en keksi mitään muuta kieltä, mitä puhuisin, kuin suomen, missä toi ois partitiivis ja partitiivi oleks rakentees, tuntuu siltä, että kyseessä on suomen oikku.

INF-FI4 ja INF-FI8 ütlesid, et neile on õpetatud nii, et nad teavad, et sellistes konstruktsioonides peab olema nominatiiv, eriti siis, kui see on adjektiiv. INF-FI6 ja INF-FI10 tõdesid, et kuna tegemist on predikatiiviga, ei saa siin muud käännet ollagi. INF-FI5 toetus oma vastuses analoogiale lausega *on raske ujuda*, milles *raske* on ka nominatiivis ning moodustas reegli: kui eesti keeles kirjeldatakse mingit tegevust, siis kasutatakse nominatiivi.

- (141) INF-FI5: Moodustaksin analoogselt selle põhjal, et võiks öelda kasvõi et *oli raske ujuda*, võib-olla (.) see tuli meelde selgitusena.

MK: Ehk siis sul on olemas mingi analoogia, mida sa võid kasutada. Ehk võiksid ka selgitada mingi, ma ei tea, reegel, miks lauses peaks olema nominatiiv? Või siis puhas analoogia jutt?

INF-FI5: Tundub, et kui, (.) see reegel minu peas, et kui kirjeldatakse mingit tegevust eesti keeles, siis kasutatakse nominatiivi.

INF-FI5: Muodostaisin analogisesti sen pohjalta, että voisi sanoo vaikka että *oli raske ujuda*, ehkä (.) se tuli mieleen selityksenä.

MK: Eli sinulla on olemassa joku analogia, jota sa voit käyttää. Ehkä myös voisit selittää joku, en mä tiedä, sääntö, miksi lauseessa pitäisi olla nominatiivi? Vai silloin puhdas analogian juttu?

INF-FI5: Tuntuu, että kun, (.) se sääntö mun päässä, että jos kuvataan tai kuivailaan jotain tekemistä viroksi, niin käytetään nominatiivi.

Partitiivi valinud INF-FI1 ütles, et lähtus soome keele struktuurist *olla + adj + verb*, milles adjektiiv on tavaliselt partitiivis.

13) Äitini on lääkäri.

Minu ema on arst. (10)

Kõik infomandid valisid nominatiivi. Peaaegu kõik informandid on oma vastust andes lähtunud soome keelest. Nominatiivi põhjenduseks oli see, et *ema* on ainsuses, neid võib loendada ja sõna väljendab totaalsust ning täiuslikkust. INF-FI4 ütles, et soomlane võiks ka kogemata öelda *arsti*, kuid sellega ta küll partitiivi valida ei tahaks, lihtsalt soomlasele tundub vahepeal, et konsonandiga lõppev sõna ei kõla hästi. INF-FI7 lähtus nominatiivi valikul küsimusest *kes ta on?* – *arst*. INF-FI8 ütles, et nominatiiv kõlab hästi ja valis vormi just selles käändes.

(142) INF-FI8: Miks? Ei tea. Kõlab hästi.

INF-FI8: Miks? En tiedä. Kuulostaa hyvältä.

Keeleõppijate kokkuvõte:

INF-FI6 ja INF-FI10 mõistsid väga kiiresti, et intervjuu käigus tuleb tõlkida lauseid, mis sisaldavad predikatiivi. Oma vastuseid andes ja oma kokkuvõttes ütlesid nad, et predikatiiv on eesti keeles tavaliselt nominatiivis. INF-FI4 ja INF-FI9 lähtuvad predikatiivi käänat valides sellest, et erinevalt soome keelest kohtab eesti keeles nominatiivi tihedamini, ja kasutavadki põhiliselt nominatiivi. INF-FI8 mainis, et ta on „intuitiivne“ keeleõppija ehk õpib ja kasutab keeli rütmi, rõhu ja tunde järgi, reeglitele ei toetu. INF-FI7 kasutab ka mingit keeletaju, kui ei tea reeglit. Kui aga mingit keelenähtust pole varem õpitud, toetub soome keelele, mis võib nii aidata kui alt vedada:

(143) INF-FI7: Kõige esimesena ma tahaks kasutada, kui ma kindlasti tean, et see on reegel, see oleks väga tore, kui ma alati seda teaks, aga kui ma ei tea, siis ma tahaks kasutada võib-olla seda, mis on nagu see tunne, et kas mulle tundub, et nii eestlased ütlevad. Väga tihti juba juhtunud, et ma olen juba natukene õppinud ja juba aeg-ajalt selline õigem mõtlemine, mulle tundub, et on. Viimasena ma kasutaksin seda, kuidas ma tahaks soome keeles öelda ja siis tõlkida sellest, kui tõesti ei tea ja mul ei ole seda tunnet ja ma ei oska neid kasutada, siis viimane valik on see soome keelest eesti keelde, ma tean, et see alati ei tööta, aga väga tihti (...) võib-olla see aitab.

Ka INF-FI1 ja INF-FI2 on öelnud, et soome keel vahel aitab neil õiget vormi valida, eriti siis, kui struktuur on uus. INF-FI3 ja INF-FI5 töid välja reeglid, millal kasutatakse soome keeles partitiivi, ja arvasid, et eesti keeles on sama süsteem.

3.2.1. Soome keelest eesti keelde tõlkimisel ilmnenud predikatiivikasutuse kokkuvõte

Soome emakeelega informantide hulgast ei esinenud ühelgi vigu neis lauseis, kus ka soome keeles on kasutusel predikatiiv nominatiivis (laused 2, 7, 8, 11 ja 13). Kuna teistes lausetes on soome keeles predikatiiv partitiivis, valisid mõned informandid partitiivi ka eesti keeles. Kõige vähem vigu on tehtud lausetes 4 (subjekt mitmuses), 5 (subjekt on abstraktsõna), 9 (predikatiiv klassifitseerib subjekti) ja 12 (aktiivse tegijata lause). Kuid ainesõnu sisaldavad laused (laused 1 ja 6) sunnivad soome keele kõnelejaid rohkem vigu tegema. Ka mitmed soome emakeelega kõnelejad ei olnud kindlad, kas eesti keeles võib kasutada partitiivi lauses 3 (piiritlematuse väljendamine).

Soome emakeelega kõnelejad ei valinud üldjuhul predikatiivi vormi soome keele järgi, vaid püüdsid lähtuda varem õpitud reeglitest. Mitmed informandid on vastanud, et predikatiivi käände valiku põhimõte erineb eesti ja soome keeles tugevasti ning soome keelele ei ole mõtet toetuda. Paljude jaoks oli ka oluline varasem keelekogemus. Kui eesti keele oskaja on varem näinud, kuulnud või kasutanud mingit struktuuri või analoogi, valib ta kindlamalt talle vajaliku vormi.

Kokkuvõte

Bakalaureusetöös uuriti predikatiivi käänete kasutamist eesti ja soome keele õppijate keeleteadmistes. Selgitamaks välja võimalikud probleemsed kohad predikatiivi käände korral, on teoreetilises osas kirjeldatud eesti ja soome keele predikatiivi käänete valiku reegleid, mille põhjal oli ka tehtud kokkuvõte, milles on kajastatud sarnased ja erinevad predikatiivi käänete kasutused. Eesti keeles on tüüpilisem kasutada predikatiivi käändena nominatiivi. Soome keeles aga kasutatakse predikatiivi sarnaselt eesti keelele siis, kui predikatiiviga kirjeldatav subjekt on ainsuses ja täpne ehk loendatav. Kui subjekt on ainsuses ja pole loendatav, vaid nt ainesõna, kollektiivsõna või materjali väljendav sõna, on predikatiiv partitiivis. Mitmuses subjektiga kasutatakse soome keeles tavaliselt ka partsiaalpredikatiivi, totaalpredikatiiv on võimalik ainult siis, kui kõne all on teatud kogus või sõna, mis esineb ainult mitmuses, sellisel juhul oleks nii eesti kui soome keeles sama käände – nominatiiv. Kui tegemist on lausega, kus puudub aktiivne tegija (nt subjekti rollis on infinitiiv), on adjektiiv soome keeles ka partitiivis, kuid eesti keeles ei saa adjektiiv olla predikatiivina partitiivis. Klassifitseeriva sõnaga predikatiiv (nt *tõugu, sorti, klassi*) on mõlemas keeles partitiivis. Osa ja terviklikkuse erinevust aitab mõnikord mõlemas keeles väljendada vastavalt partitiivi ja nominatiivi õige valik (vrd *Marek ja Mikko on minu parimaid sõpru.* ja *Marek ja Mikko on minu parimad sõbrad.*).

Kuna keeleõppija lähtub tihti oma emakeelest, viidi läbi introspektsioonil põhinev uurimine, mille põhjal pidi selguma, millest eesti ja soome keele õppijad lähtuvad predikatiivi käände valimisel. Selleks oli läbi viidud 30 intervjuud, mille käigus pidi vastaja tõlkima predikatiivi sisaldavad laused lähtuvalt oma emakeelest kas eesti või soome keelde. 30 intervjuueeritust 10 olid eesti emakeelega, 10 vene emakeelega ja 10 soome emakeelega. Eesti ja vene emakeelega informantide ülesandeks oli tõlkida laused eesti/vene keelest soome keelde ja soome emakeelega informandid pidid tõlkima laused eesti keelde.

Intervjuude põhjal selgus, et informandid teevad vigu seal, kus predikatiivi käände erines emakeele omast (nt kui eesti keeles on nominatiiv ja soome keeles samas lauses partitiiv). Järelikult lähtuvad keeleõppijad oma valikut tehes emakeelest, eriti siis, kui reeglit ei teata. Informandid, kes valisid õige vormi lausetes, kus predikatiivi kasutuses

erineb sihtkeele kääne lähtekeelest, põhjendasid oma õiget valikut järgnevate selgituste abil: 1) reegli teadmine, 2) predikatiiv sellises käändes kõlab õigemini/sihtkeelepärasemalt, 3) tunde järgi valimine, 4) muu käände sobimatus, 5) muu kääne kõlaks lähtekeelepäraselt. Paljud informandid on öelnud, et predikatiiv on see teema, mis erineb palju soome ja eesti/vene keele vahel ning see tekitab kindlasti omi raskusi eesti/soome keelt õppides.

Kuna vene emakeelega informandid oskavad ka heal tasemel eesti keelt, lähtusid ka nemad mõnikord eesti keele reeglitest, eriti seal, kus vene keeles kasutatakse mingit muud konstruktsiooni. Vene emakeelega informandid on ka öelnud, et kuna eesti ja soome keel on sugulaskeeled, on vahepeal kasulik toetuda eesti keelele, kuid teinekord võib keeltevaheline oletatud sarnasus sundida neid vigu tegema.

Käesoleva bakalaureusetöö tulemusi võib kasutada eesti, vene ja soome emakeelega eesti/soome keele õppijate jaoks abimaterjalide koostamiseks. Töös esitatud õppijate tehtud vigadest võiks lähtuda soome ja eesti keele õppe planeerimisel ning võimalusel neile keeletundides rohkem tähelepanu pöörata.

Predikatiivi viron ja suomen kielen opiskelijoiden kielitaidoissa. Tiivistelmä

Tämä tutkielma käsittelee predikatiivin sijamuotojen käyttöä viron ja suomen kielessä. Predikatiivin sijan valinta on vaikeimpia aiheita suomen kielen opiskelijoille, mm. viroa äidinkielenään puhuville opiskelijoille. Se johtuu siitä, että suomen kielessä käytetään predikatiivin sijana predikatiivia useammin kuin viron kielessä, joka on yksi lähisukukielistä. Sijojen erilainen käyttö lähisukukielissä saattaa vaikuttaa siihen, että kielen puhuja alkaa perustumaan tiedon äidinkielestään (joka on myös lähtökieli), eikä pysty aina valitsemaan oikeaa sijamuotoa kohdekielessä.

Predikatiivin sijan valinta on vaikeimpia aiheita suomen kieliopissa, mutta tutkimuksia, joissa verrattaisiin viron ja suomen predikatiivia, on todella vähän. Tutkielmassa vertaillaan viron ja suomen predikatiivin sijamuotoja ja saadaan selville, missä kohdissa suomea äidinkielenään puhujat tekevät virheitä valitsemalla viron predikatiivin sijamuotoja ja missä erehtyvät viroa äidinkielenä puhujat. Koska työn tekijän äidinkieli on venäjä, selvitetään, millaisia virheitä löytyy viroa osaavien venäjänkielisten ihmisten vastauksista. Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on selvittää ne kohdat, joissa predikatiivin sijojen käyttö suomessa ja virossa eroaa sekä ymmärtää, missä tehdään enemmän virheitä. On tärkeää myös vastata kolmeen kysymykseen: 1. Miten eroaa viron ja suomen predikatiivin sijamuotojen käyttö? 2. Millä tavalla ilmenee kielenoppijan äidinkielen (viro, suomi, venäjä) vaikutus predikatiivin sijojen käyttöön opiskeltavassa kielessä (viro, suomi)? 3. Perustuuko venäjää äidinkielenään puhuva suomen kielen opiskelija viron kieleen valitsemalla oikeaa predikatiivin sijamuotoa?

Tutkimus koostuu teoreettisesta osasta ja analyysistä. Teoriaosassa kuvaillaan viron ja suomen predikatiivia eli kerrotaan, mitä sijamuotoja tulisi käyttää tietyssä tilanteessa. Predikatiivin kuvailemisen jälkeen verrataan suomen ja viron predikatiivin sijamuotojen käyttöä sekä kirjoitetaan auki kohdat, joissa käyttö on samanlaista ja kohdat, joissa sijojen käyttö eroaa. Samanlaista sijamuotoa, nominatiivia, käytetään molemmissa kielissä, jos subjekti on tarkka, jaoton ja yksikössä. Jos yksi niistä ehdoista puuttuu eli

subjekti on ainesana, kollektiivisana tai abstraktisana, niin suomessa käytetään partitiivia; viron kieliopin mukaan subjektin jaollisuus ei vaikuta predikatiivin sijamuotoon. Myös monikossa käytetään suomeksi enemmän partitiivipredikatiivia, jollei puhuta konkreettisesta määrästä, virossa käytetään taas nominatiivia. Suurena eroavaisuutena on myös se, että virossa adjektiivi ei saa olla predikatiivina partitiivin muodossa. Samanlaista käyttöä virossa ja suomessa voi kohdata lauseparissa *Marek ja Mikko ovat parhaat kaverini.* ja *Marek ja Mikko ovat parhaita kavereitani.*, jossa predikatiivin sijamuodon valinnasta riippuu, puhutaanko puhujan ainoista kavereista vai parhaiden kaverien osasta.

Selvittääkseen, mihin faktoihin kielenopiskelija perustuu, kun valitsee kohdekielen predikatiivin sijamuotoa, järjestettiin introspektioon (eli itsehavainnointiin) perustuva tutkimus. Tuloksia varten haastateltiin 10 informantia, joista 10 haastateltavan äidinkieli oli viro, muiden 10:n venäjä ja 10 informantin äidinkielenä oli suomi. Viroa ja venäjää äidinkielenään puhuvien informanttien tehtävänä oli kääntää predikatiivia sisältävät lauseet virosta/venäjämästä suomeksi ja sen jälkeen perustella, miksi he ovat valinneet juuri valitsemansa sijamuodon. Samanlainen tehtävä oli suomenkielisillä informanteilla, mutta heidän piti kääntää lauseet suomesta viron kielelle.

Haastattelujen mukaan ilmeni, että informantit olivat tehneet virheitä siinä, missä predikatiivin sija eroaa äidinkielen sijamuodosta (esim. jos suomessa on partitiivi ja virossa samassa lauseessa nominatiivi). Voi siis sanoa, että kielenoppijat lähtevät usein äidinkielestään, erityisen silloin, kun ei tiedetä sääntöä. Oikean muodon valinneet informantit perustelivat vastaustaan: 1) säännöllä, 2) soinnilla (eli lause kuulostaa hyvältä juuri sillä sijamuodolla), 3) tunteella (tuntuu, että näin on oikein), 4) muun sijamuodon sopimattomuudella, 5) muun sijamuodon lähtökielen mukaisuudella. Useat informantit ovat sanoneet, että predikatiivi on aihe, joka poikkeaa kovasti suomen ja viron kielessä sekä opiskelleessa suomen/viron kieltä se aiheuttaa vaikeuksiaan.

Koska venäjää äidinkielenään puhujat osaavat myös hyvin viroa, perustivat hekin joskus tiedon viron kielen sääntöihin, erityisesti siinä, missä venäjässä on käytössä jokin muu rakenne. Venäjänkieliset informantit ovat sanoneet, että koska suomi ja viro ovat lähisukukieliä, on joskus hyödyllistä perustua viron kielen logiikkaan, muttei se aina ole avuksi.

Kasutatud allikad

Banerjee, Jayanti 2004. Qualitative analyses methods. – Reference supplement to the preliminary pilot version of the manual for relating language examinations to the Common European Framework for Languages: learning, teaching, assessment. Section D: Council of Europe; <https://rm.coe.int/1680667a1f>. Vaadatud 31.05.2022.

Erelt, Mati, Reet Kasik, Helle Metslang, Henno Rajandi, Kristiina Ross, Henn Saari, Kaja Tael, Silvi Vare 1993. Eesti keele grammatika II: süntaks. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.

Erelt, Mati, Tiiu Erelt, Kristiina Ross 2020. Eesti keele käsiraamat. Uuendatud väljaanne. Tallinn: Eesti Keele Instituut.

Erelt, Mati 2017. Öeldistäide. – Eesti keele süntaks. Toim. Mati Erelt, Helle Metslang. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 278–288.

Kaivapalu, Annekatrin 2010. Metalingvistiline teadlikkus võõrkeeles: oma keel võõras peeglis. – Lähivõrdlusi. Lähivertailuja 19, 160–176.

Kikerpill, Tiina 2012. Enesevaatlus lugemistesti valiidsuse uurimisel. – Eesti ja soome-ugri keeleteaduse ajakiri / Journal of Estonian and Finno-Ugri Linguistics 3 – 2, 79–112; <http://ojs.utlib.ee/index.php/jeful/article/view/jeful.2012.3.2.04>. Vaadatud 30.05.2022.

Ringbom, Håkan 2007. Actual, perceived and assumed cross-linguistic similarities in foreign language learning – Kieli oppimisessa. Language in Learning. AFinLAN vuosikirja 65, 183–196.

Savolainen, Erkki 2001. 3.5.1 Predikatiivin sijat – Verkkokielioppi, suomen kielen äänne-, muoto- ja lauseoppia; <https://fl.finnlectura.fi/verkkosuomi/Syntaksi/sivu351.htm>. Vaadatud 3.05.2022.

Spoelman, Marianne 2011. The use of partitive predicatives by Estonian learners of Finnish at different levels of L2 proficiency. – Lähivõrdlusi. Lähivertailuja 21, 280–304

VISK = Hakulinen, Auli, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen, Irja Alho 2004. Iso suomen kielioppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://kaino.kotus.fi/visk/sisallys.php?p=943>. Vaadatud 29.04.2022.

White, Leila 1993. Suomen kielioppia ulkomaalaisille. Üheksas trükk. Helsingi: Finn Lectura.

Lisa. Testi laused kolmes keeles

Tõlgi laused soome keelde.

Переведи предложения на финский.

Käännä lauseet viroksi.

1. See on piim.

Это молоко.

Tämä on maitoa.

2. Ujumine on lahe harrastus.

Плавание – классное увлечение.

Uiminen on kiva harrastus.

Täitelause 1. Ta läks tööle, et teenida raha.

Он пошёл на работу, чтобы зарабатывать деньги.

Hän meni töihin ansaitakseen rahaa.

3. Leena ja Niina on minu parimaid sõpru.

Леэна и Нийна – одни из моих лучших друзей.

Leena ja Niina ovat parhaita kavereitani.

4. Koerad on sõbralikud.

Собаки дружелюбны.

Koirat ovat ystävällisiä.

Täitelause 2. Mart pidas teda heaks sõbraks.

Март считал его хорошим другом.

Mart piti häntä hyvänä ystävänä.

5. Ujumine on lahe.

Плавать классно. (*-minen)

Uiminen on kivaa.

6. Piim on valge.

Молоко белое.

Maito on valkoista.

7. Kass on sõbralik.

Кошка дружелюбная.
Kissa on ystävällinen.

Täitelause 3. Ma tunnen teda.
Я знаю его.
Tunnen hänet.

8. Pekka silmad on sinised.
Глаза Пекки голубые.
Pekan silmät ovat siniset.

9. Need apelsinid olid head sorti.
Эти апельсины были хорошего сорта.
Nämä appelsiinit olivat hyvää laatua.

10. Tops on plastist.
Стаканчик из пластмассы. (*через глагол olla)
Muki on muovia.

11. Marek ja Mikko on minu parimad sõbrad.
Марек и Микко – мои лучшие друзья.
Marek ja Mikko ovat parhaat kaverini.

Täitelause 4. Ma tutvusin ühe huvitava inimesega.
Я познакомился с одним интересным человеком.
Tutustuin yhteen kiinnostavaan ihmiseen.

12. Oli huvitav jälgida sinu esitlust.
Было интересно следить за твоим выступлением.
Oli mielenkiintoista seurata esitystäsi.

13. Minu ema on arst.
Моя мама – врач.
Äitini on lääkäri.

Kokkuvõte
Вывод
Yhteenvedo

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maksim Kolossov,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Predikatiiv eesti ja soome keele õppijate keeleteadmistes“, mille juhendaja on Raili Pool, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Maksim Kolossov

02.06.2022